

Odprta manjšinska vprašanja terjajo nujno reševanje

Nereševanje odprtih vprašanj je vedno problematično in prej ali slej priede do zaostretev, ki razmere le še poslabšajo. V posebni meri velja to za obravnavanje narodnostne oz. manjšinske problematike, kajti v teh primerih od reševanja odprtih vprašanj ne zavisijo le razvoj prizade te narodne skupnosti, temveč je lahko odvisen celo njen nadaljnji obstoj sploh. Zato so narodne manjšine tozadevno razumljivo zelo občutljive ter pristojne dejavnike v eni ali drugi obliki vedno spet seznanjajo s svojimi potrebami, težnjami in zahtevami.

Na ta sicer splošno znana dejstva, ki pa jih na merodajnih mestih čestokrat radi pozabljajo, so minulo soboto izredno odločno in nedvoumno opozorili zlasti Južni Tirolci. Na deželnem kongresu južnotirolske ljudske stranke SVP je njen dolgoletni predsednik in južnotirolski deželni glavar Silvius Magnago brez vsakega ovinkarjenja opozoril, da je treba računati z nadaljnjo okrepitvijo nacionalističnega vala med Južnimi Tirolci, če ne bo v najkrajšem času prišlo do izpolnitve tako imenovanega „paketa“, se pravi določil o avtonomiji Južne Tirolske. Magnago je dejal, da piha iz Rima leden veter, proti kateremu se bodo Južni Tirolci mogli zavarovati le tako, da se bodo še tesneje naslonili na Avstrijo kot zaščitnico.

V še neprimerno slabšem položaju kot Južni Tirolci so Slovenci v Italiji, ki se podobno kot mi na Koroškem že desetletja bolj ali manj brez vidnega uspeha potegujejo za zakonske rešitve, ki bi jim zagotovile njihov obstoj in enakopraven razvoj na vseh področjih narodnega in družbenega življenja. V teh desetletjih se je v Italiji zvrstilo že veliko številno najrazličnejših vlad, ki so vse — ena več in druga manj — bile konfrontirane tudi s problematiko slovenske narodnostne skupnosti, pa je to vprašanje kljub temu vse do danes ostalo nerešeno. Trenutno morda napoveduje korak naprej dejstvo, da se je končno tudi vlada odločila, da s svoje strani pripravi osnutek zaščitnega zakona. V tem vidijo Slovenci dokaz pripravljenosti vlade, da se loti reševanja; toda obenem jih tare skrb, da morebitna zakonska ureditev ne bi bila takšna, da bi bila za prizadeto skupnost nezadovoljiva ali celo nesprejemljiva.

Dovolj izkušenj ravno v tej smeri imamo prav koroški Slovenci, ki nam je bila s sedmojuljsko zakonodajo iz leta 1976 oktroirana „rešitev“, s katero se zaradi njenega zoževalnega in naravnost diskriminacijskega značaja nikakor ne moremo zadovoljiti. Zato se trudimo, da bi izven tega okvira v dialogu s prizadeto vlado in po poti malih korakov dosegli vsaj postopno reševanje odprtih vprašanj. Žal pa moramo ugotoviti, da na Dunaju doslej ni bilo konkretnega odziva, kar nas — kot je v zadnji številki zapisal predsednik ZSO Feliks Wieser — postavlja pred odločilno vprašanje: ali bomo v doglednem času zabeležili konkretne pozitivne rezultate, ali pa bomo prisiljeni spreminiti politiko odnosa do vlade.

*Prijetno praznovanje osem bralcem,
nazočnikom
in sotrudnikom*

želi
Slovenski VESTNIK
uredništvo in uprava

Pomemben kulturni dogodek s predstavitevijo knjižnih in glasbenih dosežkov

Slovenska prosvetna zveza ter celovška založba Drava in mariborska založba Obzorja so prejšnji teden predstavile v Celovcu bogat izbor novih knjižnih in glasbenih dosežkov.

Na glasbenem področju gre za album dveh plošč s posnetki zvočnih primerov izvirne ljudske glasbe na Koroškem in ploščo moškega pevskega zbora „Edinost“ v Pliberku, s kasetami pa so zastopani Koroški partizanski pevski zbor ter združeni mešani in moški zbor „France Pasterk-Le-nart“ in mešani zbor SPD „Danica“.

SPZ pa je predstavila svoj tradicionalni knjižni dar, ki tokrat obsega: Koroški koledar za leto 1984, izbor koroških spisov Prežihovega Voranca z naslovom „Odrinjeni“, zbirko otroških pesmi Andreja Kokota „Ringaraja“, brošuro za 75-letnico SPZ z naslovom „Človek ne živi samo od kruha“ ter kaseto s posnetkom dramatizacije Levstikovega „Martina Krpana“.

Večer sta s kratkim sporedom obogatila moški zbor „Edinost“ iz Pliberka pod vodstvom Foltija Hartmana in pevska skupina domačinov iz Hore pod vodstvom Hanzija Kežarja.

Knjižno zbirko SPZ obširneje predstavljamo na 3. strani, o novih ploščah in kasetah pa bomo poročali v prihodnji številki.

ORF-Koroška: Nove odgovornosti

V koroškem deželnem studiu ORF-a je in bo prišlo do spremembe nekaterih odgovornosti. Pred kratkim je bil imenovan za intendant deželnega studia ORF-a dotedanji poslovodni intendant Heinz Felsbach, ki je bil hkrati tudi še vodja „aktualne službe“. Te dni pa je imenoval generalni intendant Bacher za novega vodjo „aktualne službe“ koroškega deželnega studia ORF dosežanega sodelavca televizije Alfreda Stamma. Bacher je šele v zadnjem trenutku dal Stammu prednost pred Helmutom Feuchtom.

Odločitev pa je padla tudi glede novega vodje slovenskih oddaj: Helmuta Hartmana, ki gre s koncem leta v pokoj, bo nasledil sedanji urednik Mirko Bogataj. Za novega sodelavca redakcije pa je menda bil imenovan tudi Horst Ogris.

Helmuta Hartmanu ob tej priliki vsekakor gre priznanje, da se je slovenska oddaja pod njegovim vodstvom razvila iz skromnih začetkov v ustanovo z današnjim obsegom. Novemu vodji in novemu sodelavcu slovenskih oddaj pa želimo mnogo uspeha pri njunem delu ter hkrati izražamo pričakovanje, da se bodo slovenske oddaje pod novim vodstvom razvile v še bolj ustrezajoče sredstvo javnega obveščanja, tudi kar se tiče boljšega oddajnega časa, obsega in vsebine. Pri tem je na mestu tudi želja, da odgovorni pri tem iščejo ustrezne rešitve skupaj s slovensko narodno skupnostjo. Zveza slovenskih organizacij je zato pripravljena za čimprejše temeljite razgovore.

OBISK RADIA LJUBLJANE

Te dni so se mudili na Koroškem novinarji zunanje-politične redakcije Radija Ljubljana pod vodstvom urednika Florija Lajmša. Na sedežu Zveze slovenskih organizacij so jih seznanili s trenutnim narodno-političnim položajem na Koroškem zastopniki ZSO in NSKS. Slovenski novinarji pa so se seznanili tudi z delovanjem Slovenskega vestnika, Našega tednika ter novega dijaškega doma SSD.

PREBERITE

- na strani
- 2 Slovenščina na Koroškem ni turistična privlačnost, temveč jezik avtohtonega prebivalstva
 - 3 O knjižnem daru SPZ za leto 1984
 - 5 Psiholog o moralni plati pritiskov na manjšino
 - 8 Občinska seja v Žitari vasi
 - 9 Velika nagradna križanka
 - 10/11 Leto 1983 v slikah
 - 13 Bogastvo slovensčine (odlomke iz knjige „Poslušam“ Pavla Merkuja)

O miru samo govoriti ni dovolj, za mir si je treba tudi prizadevati

Praznike, ki jih bomo obhajali v prihodnjih dneh, navadno imenujemo tudi praznike miru. Zato v teh dneh tudi bolj kot sicer v letu razmišljamo, govorimo in slišimo oziroma pišemo in beremo pač o miru, o tisti vrednoti, ki bi morala biti vsakemu človeku in vsemu človeštvu, posamezni državi in celemu svetu najbolj pri srcu — saj od nje vendar zavisijo naša bodočnost.

Toda razmišljanje o miru v času, ki ga doživljamo in v svetu, ki nas obdaja, je vse prej kot razveseljujoče. Od konca druge svetovne vojne se izteka že četrto desetletje. Splošno velja ta čas za dobo miru. Vendar je samo v tem povojnem obdobju prišlo na svet do več kot 140 večjih ali manjših vojn ter oboroženih spopadov, ki so terjali 30 milijonov človeških življenj! V Aziji je bilo v tem času 70 vojn, v Afriki 40 in v Latinski Ameriki 28, pa tudi druge predele sveta so pretresali razni oboroženi spopadi.

Povojno „obdobje miru“, ki ga, kot vidimo, nenehno pretresajo najrazličnejši nemiri in primeri nasilnega obračunavanja, pa prinaša s seboj tudi še drugo nič manj zaskrbljujočo značilnost. Namreč blaznost oboroževalne tekme, ki ji v prvi vrsti botruje nerazumevanje in nezaupanje med obema velikima silama. Zlasti v tem nezaupanju je treba iskati vzroke, da se kljub raznim pogovorom o razorožitvi dialog zelo redko kdaj konča s konkretnim sporazumom, da pa se nasprotno nenehno nadaljuje medsebojno tekmovalstvo v izpolnjevanju in množenju uničevalnih orožij. Zadnji tedni so bili v tem oziru posebno dramatični, ko je Amerika kljub širokemu mednarodnemu odporu namestila svoje atomske rakete v Evropi, kar je povzročilo prekinitve vseh dosedanjih koroževalnih pogajanj in poleg tega še napoved Sovjetske zveze, da bo prav tako izpopolnila svoj raketni sistem.

Vendar je vse to pripravljanje na usodni „dan x“ le ena plat oboroževalne tekme. Ob njej je treba videti tudi še drugo stran: sredstva, ki jih leto za letom požira nenehno perfekcioniranje tehnike uničevanja, dosegajo astronomske številke. V enem samem letu gre v vojaške namene okroglo 800 milijard dolarjev; to je vsota, ki si jo le težko predstavljamo. Skoraj enako vsoto pa dosežejo dolgotrajni, ki jih imajo dežele v razvoju, se pravi tisti del sveta, v katerem danes na stotine milijonov ljudi ogroža lakota, za katero v številnih deželah tretjega sveta množično umirajo zlasti dojenčki in otroci do petega leta starosti.

Torej je brez dvoma več kot dovolj vzrokov, da boj za ohranitev miru ne razumemo kot izživljanje neklih „koristnih idiotov“ (kakor nam to skušajo dopovedovati razni kolumnisti dvomljivega slovesa), temveč ga pojmujejo kot prvenstveno in najbolj odgovorno nalogo nas vseh. Naloga vsakega izmed nas in nas vseh skupaj je, da se zavestno in aktivno vključimo v široko mednarodno mirovno gibanje, ki združuje danes ljudi vseh ras in narodnosti, vseh političnih taborov in družbenih slojev. Kajti o miru samo govoriti ni dovolj — za mir si je treba tudi prizadevati!

Prizadevanje za mir pa razumljivo ne pomeni samo glasne demonstracije ali množične manifestacije. Prizadevanje za mir se mora začeti pri nas samih, v lastni družini in v domači hiši, kjer se moramo truditi, da bomo morebitna nesoglasja zmanjševali in odstranjevali s strpnimi medsebojnimi odnosi, s prijazno besedo, s prijateljsko pomočjo. Prizadevanje za mir se mora nadaljevati v deželi in državi, kjer pa to ne sme pomeniti, da se bomo obstoječim konfliktom izogibali ali jih prikrivali in s tem ustvarjali neresnično idilo miru, ki se bo ob prvem prepihu razsula v nič. S konflikti, ki so navadno sad neresenih problemov, se je treba spoprijeti ter jim iskati rešitev v enakopravnem in konstruktivnem dialogu, ki mora temeljiti na medsebojnem spoštovanju in zaupanju. In slednjič se mora prizadevanje za mir stopnjevati v široko mednarodno gibanje, ki bo kot nosilec tozadevnih teženj vsega miroljubnega človeštva brez dvoma močno in prodorno dovolj, da bodo njegovim vplivom in pritiskom odgovorni državniki končno morali napraviti konec svoji neodgovorni politiki oboroževalnega tekmovalstva in stopnjevanja napetosti — kajti ta politika nezadržno vodi v uničenje človeškega rodu.

V tem smislu naj bi bili bližnji prazniki res prazniki miru.

-rj.

Slovenščina na Koroškem

ni turistična privlačnost, temveč jezik avtohtonega prebivalstva

„Dvojezičnost ni potrebna, saj s turisti iz Slovenije zaradi vladnih ukrepov tako ne bo.“ Tako se je glasil odgovor žitarskega župana Posoda, ko je na zadnji seji občinskega odbora (o kateri posebej poročamo na drugem mestu — op. ured.) odgovarjal na vprašanje občinskega odbornika Kukovice, ki se je pozanimal, ali bo na turističnih kartah, ki jih pripravlja občina Žitara vas, besedilo tudi v slovenskem jeziku. Takšen odgovor seveda ni mogel zadovoljiti in Kukovića je župana in preko njega ves občinski odbor nedvoumno „poučil“, da tukaj ne gre za vprašanje jezika, ki naj bi ga razumeli turisti iz sosednje države, marveč za vprašanje domačega prebivalstva in njegove enakopravnosti, še posebej na jezikovnem področju.

Miselnost, ki jo izraža argumen-

tiranje, kot ga je bilo slišati na seji žitarskega občinskega odbora, seveda ni omejena na eno občino niti na eno osebo. Takšna miselnost je produkt politike, ki jo na Koroškem že deset- in stoletja načrtno gojijo in jo tudi uradno pospešujejo. V smislu te politike se napravi vse, da bi slovenski element v deželi potisnili čim bolj na rob, da bi slovenskemu življu in njegovemu jeziku odmerili čim bolj podrejeno mesto. In rezultat tega je, da se zahteve Slovencev po enakopravnosti razumejo kot izzivanje; da je slovenščina (ki ji člen 7 državne pogodbe priznava status enakopravnega uradnega jezika) celo za oblasti „oblikovna hiba“; da je za določene kroge nevzdržno, da bi nemški otroci obiskovali šole, na katerih poučujejo tudi slovenski učitelji itd. — nihče pa pri tem ne

zna ali noče razumeti dejstva, da v resnici gre samo za najosnovnejše pravice, ki jih Slovincem zagotavljajo mednarodni dokumenti in tudi avstrijski zakoni.

V določenem pogledu je tako miselnost zaslediti tudi v članku, ki ga je v Kleine Zeitung objavil nekdanji vodilni ÖVP-jevski politik dr. Wolfgang Mayrhofer, čeprav je med njegovimi izjavami zaslediti tudi marsikatero — vsaj za koroške razmere — pozitivno misel. Mayrhofer sicer zagovarja sedanjo ureditev dvojezičnega šolstva in odklanja delitev na nemške in slovenske šole, poudarja pa tudi koristnost znanja obeh jezikov. Vendar pri svojih ugotovitvah ne izhaja iz dejstva, da je v trenutnih razmerah dvojezična šola edina pot, po kateri je vsaj del slovenskih otrok deležen pouka tudi v materinem jeziku, marveč iz zvezi njegove pisanje v poskus, prikazati Slovence (ki poleg materinščine obvladajo tudi državni, to je nemški jezik) kot privilegirance, ki uživajo nepregledne prednosti ali ugodnosti; na drugi strani pa dobi bralec vtis, kakor da bi bili Nemci na južnem Koroškem zapostavljeni — ker jim pač „dvojezični“ Slovenci odjedajo delovna mesta.

Resnica je seveda bistveno drugačna. Ne samo v tem pogledu, da o prednostih Slovencev pri zaposlitvi, kot jih navaja Mayrhofer, sploh ni govora. Tudi sedanji ustroj dvojezičnega šolstva ni tak, da bi mogli biti z njim povsem zadovoljni (vedno spet smo zahtevali izboljšanje ter potrebno prilagoditev splošnemu razvoju na šolskem in izobraževalnem področju) in je za koroške razmere samo značilno, da moramo pred napadi nemških nacionalistov braniti celo te bore ostanke enakopravnosti na šolskem področju.

Toliko bolj je razveseljivo, da je tudi iz vrst večinskega naroda slišati glasove, ki se zavzemajo za skupno vzgojo mladine na narodnostno mešanem ozemlju v obeh deželnih jezikih — toda ne samo iz vidika menda lažje zaposlitve, marveč predvsem iz potrebe sporazumevanja in enakopravnosti ter mirnega sožitja.

Goreč mirovni poziv

bivših borcev proti fašizmu in žrtev vojne

V začetku tega meseca je bilo v Mariboru 8. srečanje organizacij bivših borcev proti nacifašizmu in žrtev vojne iz treh sosednjih držav. Udeleženci srečanja so sprejeli poseben mirovni poziv, o katerem smo v našem listu le kratko poročali, zato besedilo danes objavljamo v celoti.

Uredništvo

Organizacije bivših borcev proti nacifašizmu in žrtev vojne iz dežel Furlanije-Juljske krajine (v Italiji), Koroške in Štajerske (v Avstriji), socialistične republike Slovenije in Hrvaške (v Jugoslaviji) so globoko zaskrbljene zaradi hude zaostitve mednarodnega položaja.

Številni primeri uporabe sile, huda nevarnost, da bi bila le-ta še v naprej uporabljena, kot tudi vmešavanje v notranje zadeve suverennih držav, na zaskrbljujoč način večajo mednarodno napetost.

Takšne konfliktna situacije so postale resnična nevarnost za varnost vseh narodov in za mir v svetu.

Položaj se je dodatno poslabšal zaradi nebrzdane oboroževalne tekme, ki se ne kaže le v kopičenju jedrskega orožja, temveč tudi s širjenjem drugih vrst orožja, ki bi ga lahko uporabili za množično uničevanje.

V teh razmerah bi sleherni oboroženi spopad lahko prerasel v vsesplošni jedrski obračun.

Zato danes razorožitev ni zgolj politično in moralno vprašanje, temveč osrednje vprašanje obstoja človeštva na celotnem našem planetu.

Akcija za razorožitev in za mir se mora takoj odločno nadaljevati, da bi prišlo do popolne ustavitve (prekinitve) oboroževanja pod mednarodnim nadzorstvom.

To zavzemanje za mir in za razorožitev izraža voljo in cilje vsedržavnih združenj treh obmejnih držav. Zato so omenjene organizacije, ki jih zastopajo delegati na 8. že tradicionalnem srečanju v Mariboru 3. decembra 1983, namenile to srečanje razorožitvi in ohranjanju miru.

Prizadevanje za mir, ki so ga borčevske organizacije že večkrat poudarile, je toliko bolj pomembno, ker so se vedno dosledno zavzemale za dobrososedske odnose med republiko Italijo, republiko Avstrijo in SFR Jugoslavijo.

To sodelovanje ima globoke korenine v demokratičnih silah vseh treh držav v skupnem boju proti nacifašizmu in pri graditvi prijateljskih odnosov po končani drugi svetovni vojni.

Tudi zato se spodaj podpisana združenja zavedajo, da narodnostne manjšine, ki živijo v teh državah, lahko še nadalje obogatijo to sodelovanje, toliko bolj, če bodo dosledno upoštevale njihove pravice. Te narodnostne skupnosti predstavljajo bistveni most za trajno in uspešno sodelovanje in prijateljstvo med svobodnimi obmejnimi državami.

Zato organizacije, prisotne na srečanju v Mariboru, pošiljamo generalnemu sekretarju OZN, svojim osrednjim vladam, vsem demokratičnim organizaci-

jam, strankam in ustanovam svojih držav naslednji poziv z namenom, da bi sprejeli hofenja in želje, ki so izražene v njem.

Odločno moramo delovati za krepitev zavesti naše javnosti o hudih nevarnostih za naše narode, ki jih predstavlja nesmiselna grozljiva jedrska oboroževalna tekma, ki jo je pred kratkim obsodilo tudi 14.000 znanstvenikov in fizikov vsega sveta.

To zavzemanje se vključuje v celotno mednarodno mirovno gibanje in želi vzpodbuditi vse, da se konkretno usmerijo v takojšnjo zamrzitev oboroževalne tekme in da se celotni mednarodni skupnosti ponovno ponudi mir, še posebej državam, ki so neposredno vpletene v nevarno oboroževalno tekmo.

Kot borčevske organizacije in organizacije žrtev nacifašizma menimo, da se morajo pogajanja o razorožitvi med ZDA in SSSR nadaljevati, kakor tudi dialog o „evroraketah“, kljub temu, da je v kritični fazi, in kljub napetostim v odnosih med obema velesilama.

Zahtevamo, da se nadaljujejo pogajanja v okviru SALT, START in drugih raketnih sistemov, vključno z napovedano možnostjo o uvajanju jedrske oborožitve v vesolje. Ta stališča so že izrazila na zasedanju OZN leta 1978, ki je bilo posvečeno načinu začetka procesa popuščanja napetosti.

Zato menimo, da moramo podčrtati zahtevo, naj konferenca v Stockholmu sprejme konkretne ukrepe za krepitev miru in varnosti in za razorožitev v Evropi.

Organizacije-podpisnice tega dokumenta — poziva menijo, da je še posebej potrebno takoj začeti s postopkom razoroževanja v Evropi, kjer je namreč največje število uničevalnega jedrskega orožja. Zato naše organizacije podpirajo vsakršno pobudo, ki ima za namen vzpostavitev nejezrskega območja v Evropi in da ostanejo naše države in Sredozemsko morje območje miru brez jedrskega orožja in brez baz za tuja ladjevja, ki ne spadajo v to geografsko območje.

Organizacije-podpisnice menijo, da so vojaški izdatki v svetu ogromno razmetavanje z dobrinami in s finančnimi sredstvi na škodo vseh gospodarskih sistemov. Stalno in nenehno naraščanje teh stroškov ogroža nacionalna gospodarstva tako revnih, kot tudi razvitih držav in povzroča povsod krize, depresije in številne hude družbene in človeške probleme, kot je na primer lakota v svetu.

Bivši borci iz treh obmejnih in prijateljskih držav, skupaj z žrtvami nacifašizma, se v duhu navedenega obvezujemo, da bomo delovali za obrambo miru, za razorožitev, za popuščanje napetosti in za sodelovanje med narodi. To so načela, ki smo jih poudarjali na vseh dosedanjih letnih srečanjih in v tem smo tudi vedno dosledno delovali.

Bund sozialistischer Freiheitskämpfer Klagenfurt/Celovec
Bund sozialistischer Freiheitskämpfer Graz/Graded
KZ-Verband Klagenfurt/Celovec
KZ-Verband Graz/Graded
ÖVP-Kameradschaft der politisch Verfolgten Klagenfurt/Celovec
ÖVP-Kameradschaft der politisch Verfolgten Graz/Graded
Zveza koroških partizanov Klagenfurt/Celovec
Zveza slovenskih izseljencev Klagenfurt/Celovec
Confederazione delle Associazioni Combattente della Friuli-Venezia Giulia Udine/Videm
ANPI Friuli-Venezia Giulia Udine/Videm
Republiški odbor ZRB NOV Hrvatske Zagreb
Republiški odbor ZRB NOV Slovenije Ljubljana

Prijetne praznike in uspešno novo leto

vsem članicam in članom,
sodelavcem, prijateljem
in somišljenikom

želijo

Slovenska prosvetna zveza
Zveza koroških partizanov
Slovensko šolsko društvo
Zveza slovenskih žena
Slovensko planinsko društvo
Zveza slovenske mladine
Slovenska kmečka zveza
Zveza slovenskih izseljencev
Slovenska športna zveza

Zveza
slovenskih
organizacij na Koroškem

Politična stereofonija -

slovenska množična občila v Italiji

Težko bi bilo navesti kako manjšinsko organizacijo, ki bi jo Slovenci v Italiji dobili v dar: večinoma so bile pridobljene z velikimi žrtvami in morda prav te globoke korenine razlagajo njih trdoživost.

To velja prav gotovo tudi za manjšinski tisk, zlasti za slovenski dnevnik v Italiji, Primorski dnevnik. Ravno letos se praznuje 40. obletnica njegovega nastanka v primorskih gozdovih sredi vojne, od koder se je po osvoboditvi preselil v Trst. O pomembnosti njegove vloge govori tudi nenaključna povezanost s preteklostjo: Primorski dnevnik nastaja v isti stavbi, kjer je do pred petdesetimi leti delovala edina slovenska osnovna šola v mestu. Pod isto streho domuje tudi Založništvo tržaškega tiska (ZTT), ki poleg dnevnika tiska še tednik Gospodarstvo in mesečnik Galeb za osnovnošolsko mladino.

ZTT je izdajala tudi družinski mesečnik DAN, ki je leta 1980, po desetih letih življenja, finančno obnemogel, kajti sicer je bil vitalen in potreben.

Vse navedene publikacije so izraz organizacij v krogu Slovenske kulturno gospodarske zveze; poleg nje pa imajo svoja glasila tudi druge politične organizacije in kulturni krogi.

Katoličani imajo tri glasila: pretežno politična tednika Novi list in Katoliški glas (ki izhaja v Gorici) ter kulturno-literarno revijo Mladika. Ob

teh naslovih velja poudariti, da Mladika uspešno zbira okrog sebe krog katoliško usmerjenih besednih umetnikov in tudi precejšnje število mladih, ki kažejo literarno nadarjenost. Ta uspeh je seveda rezultat vztrajnega dela in vzpodbujanja, kot so na primer literarne nagrade. Katoličani imajo tudi svoj list za doraščajočo mladino, Pastirček.

Manj razširjeni sta dve politično kulturni, a bolj izrazito intelektualni reviji Most in Zaliv, kjer Most zelo neguje stik z italijansko kulturo preko dvojezičnosti.

Beneška Slovenija, ki je v narodnostnem smislu marsikje v zamudi, ima tudi pluralistično razvito zgodovinsko tu najdemo dva petnajst-dnevnik, laični Novi Matajur in katoliški Dom. Bolj poredkoma izhaja tudi glasilo beneških izseljencev Emigrant. Značilnost beneškega tiska je, da se sistematično poslužuje vseh treh jezikovnih zvrsti, ki so v rabi v Benetjah: knjižne slovenščine, italijanščine in furlanščine.

Poleg teh glavnih predstavnikov zamejskega tiska v Italiji moramo omeniti, da je tu še zelo zakoreninjena tradicija letnih koledarjev in da svoja bolj ali manj redna glasila objavlja še vrsta ustanov: župnije, šole, društva, športniki, gledališče, občine itd.

Ob tem pregledu tiskane besede je treba poudariti še publikacije, ki so

važne zaradi svoje odsotnosti. Slovenski tisk je razpet med ednim dnevnikom in vrsto mesečnikov ali petnajst-dnevnikov. Tednik Gospodarstvo je strokovno gospodarsko usmerjen in ne more izpolniti vloge, ki jo imajo ravno tedniki. Enako občuteno je pomanjkanje po mladinskem in literarnem listu (ki bi lahko združil obe

primorski
DELO NOVI LIST
Katoliški GLAS
Novi Matajur
Dom
MLADIKA
zaliv
GOSPODARSTVO

značilnosti). Vloga literarne odskočne deske je več kot tri desetletja izvajal šolski mesečnik Literarne vaje, ki je pred dvema letoma obnemogel in pustil za seboj neizpolnjeno vrzel. Mladinskih listov pa je nastala že cela vrsta (in še nastajajo), nobeden pa ni uspel oblikovati take organizacije, da bi ena generacija mladih lahko predala stafetno palico naslednji.

V množična občila spada tudi radio. Tržaška državna radijska postaja oddaja 12 ur na dan, med drugim ima na programu tudi tri daljša in tri krajša poročila. Preko desetih repetitorskih postaj krije „Radio Trst A“ celotno slovensko narodno ozemlje in zadnje čase posveča posebno skrb Beneški Sloveniji. Tudi radio je, kot Primorski dnevnik, ne le proizvajalec nekake tehnične izdelke — oddaje, ampak tudi važno kulturno jedro v manjšini. Ta dodatna funkcija je neizbežna, ob vsaki večji koncentraciji manjšinskih intelektualcev. Upošteva-

ti moramo namreč, da je na radiu zaposlenih preko 40 Slovencev, med temi 18 programskih režiserjev in 11 novinarjev (polovica manj) kot na dnevniku.

Pred kratkim je na Opčinah pri Trstu začela delovati tudi prva slovenska zasebna radijska postaja; po dolgih letih obljub pa ni še duha ne sluha državne televizijske oddaje v slovenščini.

Seznam struktur in naslovov je še kar dolg, a kot opozarja strokovnjak za medetnične odnose v komunikacijah, Emidij Susić, ni važna le količina. Važna je zlasti kvaliteta teh občil, in sicer vloge, ki to imajo pri boljšanju odnosov med sosednjimi narodnostnimi skupnostmi. Iz tega vidika je ves aparat manjšinskih občil, tiska in radija, še kar šibek, saj je skoro stoo odstotno obrnjen vase. V tem je njegova moč in hkrati krhkost te moči.

Pavel Stranj, Trst

Knjižni dar SPZ za leto 1984

Pred kratkim smo naše bralce seznanili o pripravah izdaje knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze za leto 1984. Tedaj so nas na tajništvu SPZ informirali o tej vsakoletni kulturni akciji in nam povedali, da bo letošnji knjižni dar izšel pred božičnimi prazniki. To obljubo je SPZ držala — in zdaj imamo v rokah lepo knjižno zbirko, ki bo brez dvoma razveselila ljubitelje slovenske tiskane besede. Predstavitev letošnje knjižne bere SPZ je potekala v širokem okviru, saj se je to zgodilo pretekli petek v Domu sindikatov v Celovcu, kjer so predstavili slovenskih založb javnost informirali o izidu gramofonskih plošč in kaset s posnetki pesmi koroških pevskih zborov, toda o tem bo tekla beseda v prihodnji številki našega lista.

Koroški koledar 1984 obsega s koledarskim delom 152 strani ter obsežen dodatek z oglasi. Uvodni članek je, kot običajno, spet izpod peresa predsednika ZSO dipl. inž. To so v glavnem vsi članki, ki so jih prispevali imenovani avtorji. V Koroškem koledarju za leto 1984 je seveda še govora o jubilejih dru-

politično situacijo na Koroškem. „Dvojezičnost in naša kultura“ je naslov prispevka Tomaža Ogrisa, ki razmišlja o našem kulturnem delu, o dvojezičnosti, ki naj bi bila nositelj zdravega odnosa med obema narodoma v deželi in ob tem ugotavlja, da je materinščina osnova osebnosti in narodne identitete. Flori Wieser piše o študentih in njihovem narodnostnem delu; Igor Schellander o načelih in liniji mladinskega dela; Jože Mečina o likovnih kolonijah v Vuzenici; Maja

štev ter zapis ob stoletnici rojstva Jake Špicarja, avtorja dramatizacije Miklove Zale.

Razmeroma obsežen je leposlovni del, ki se razpleta med posameznimi članki. Pri tem gre za pesmi Milke Hartmanove, Valentina Polanška, Jozija Turka, Fabijana Hafnerja, Pavle Rovanova, Cvetka Zagorskega; s proznimi prispevki so zastopani Janko Messner, Valentin Polanšek, Cvetko Zagorski, Pavla Rovanova in Vera Bošnjakova. Potem je v Koroškem koledarju ob-

Kunčič, Traudi Mak in Valentin Polanšek.

Že iz navedenega je razvidno, da Koroški koledar 1984 vsebuje vrsto zanimivega in aktualnega čtiva, v katerem bo sleherni pripadnik naše narodne skupnosti našel del samega sebe.

Odrinjeni je knjiga Prežihovega Voranca, ki jo je uredil, odbral besedila za ponatis iz Zbranih del Lovra Kuharja in napisal uvodno besedo z opombami Drago Druškovič. V tej knjigi gre za Prežihovo branje o Koroški, noveli, črtice, eseja, reportaže in članke. Odrinjeni je obsežna knjiga, ki ima 356 strani, broširana, s podobo Prežiha. To je brez dvoma knjiga, ki je zlasti za nas koroške Slovence pravi biser. Kajti urednik Druškovič je v leto uvrstil tista Prežihova dela v katerih pisatelj obravnava njegove stike s Koroško in njenimi ljudmi, zlasti pa politični boj samega pisatelja in s tem koroškega človeka v predvojni dobi. Knjiga Odrinjeni je izšla pri založbi Drava, SPZ pa jo je vključila v svoj knjižni dar s čimer je tudi ob tej priložnosti počastila 90-letnico rojstva Prežihovega Voranca.

Človek ne živi samo od kruha je naslov brošure, ki nosi še podnaslov „SPZ in njenih 75 let“. Avtorji tozadevnih člankov so Teodor Domej, Gustav Malle, Franci Zwitter ml. in Janko Malle. Le-ti v svojih prispevkih osvetljujejo zgodovino SPZ od njenega začetka do danes in pri tem k materiji pristopajo z raznih zornih kotov. Zato je brošura spodbuden doprinos objektivnega prikaza razvoja delovanja naše osrednje kulturne organizacije, ki je v iztekajočem se letu slavila svoj jubilej. Zato bo brošura gotovo tudi zanimiva za bralce celotnega slovenskega kulturnega prostora.

Martin Krpan je pred leti v knjižnem daru SPZ bil zastopan kot slikar. Tokrat je SPZ to znano Levstikovo delo v svoj knjižni dar vključila kot kaseto in bo zlasti za mladino privlačna povest o junaku, ki je na Dunaju ugnal razbojnika Brdavsca. Martina Krpana je za kaseto priredil Jože Javoršek, v glavnih vlogah nastopajo znani slovenski gledališki igralci, med njimi Rudi Kosmač, Boris Kralj, Aleksander Valič, Duša Počkaj, Dare Valič in drugi. Priredbo je zrežiral Aleš Jan, glasbeno pa je „Krpana“ opremil Peter Čare.

Ringaraja je zbirka pesmi za otroke, delo koroškega pesnika Andreja Kokota, ki se s to zbirko javnosti predstavlja prvič z mladinskim delom. Zbirko Ringaraja je uredil in spremno besedo napisal Tone Pavček, ilustrirala pa Ančka Godec-Gošnik; izšla pa je pri založbi Drava.

S tem je sklenjen krog, kratke predstavitev bogate zbirke knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze za leto 1984. Ob tem lahko zabeležimo, da je SPZ pri izbiri imela srečno roko, zato ljubiteljem tiskane besede toplo priporočamo, da zbirko kupijo kot celoto, saj le-ta skupno stane samo 298 šil., medtem ko posamezne knjige v prosti prodaji stanejo dosti več. Končno je treba naglasiti, da je v letošnji knjižni zbirki, zlasti koledarju, zastopanih mnogo domačih avtorjev, ki so vsak po svoje doprinesli k izidu tako kvalitetne knjižne bere. Omeniti pa je treba tudi urednike Koroškega koledarja 1984 Teodorja Domeja, Avgušтина Malleja, Janka Malleja in Tomaža Ogrisa ter Petra Wieserja, ki je Koledar opremil in tehnično uredil.

Knjižni dar SPZ lahko kupite v pisarni SPZ, v knjigarni „Naša knjiga“ in pri krajevnih prosvetnih društvih.

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Ob predstavitvi plošče „Koroška“

V Celovcu, 16. decembra 1983

Ni pomembno, da bi morali svojo kulturno dediščino meriti na vatle in jo primerjati po obsegu in količini s stvaritvami velikih ljudstev, pomembno pa je, da vemo, da smo ustvarili svoje, porojeno iz naše biti, iz našega življenjskega boja, ki po svojih koreninah in izpovedi pomeni prav to in prav toliko, kolikor lastna kultura pomeni vsakemu drugemu narodu. In taka zdrava zavest o svoji identiteti je tista, ki nas krepi, ki nam daje samospoštovanje in samozavest, brez katere ne bi mogli spoštovati drugih in tudi drugi ne nas. Če te ustvarjalne trdoživosti ne bi imeli, bi nas že zdavnaj pobralo, utočili bi v sebi, izničili bi svojo naravno bit, bili bi jalovi.

Prav zato je pomen dela, ki ga je opravila Sekcija za glasbeno narodopisje Instituta za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti in ob podpori Kulturne skupnosti Slovenije nad vse dragoceno. Ne gre le zato, da bi z izdajo niza stvaritev „Slovenske izvirne ljudske glasbe“ Založba Obzorja Maribor, njena temeljna organizacija združenega dela Matica s poslovno enoto Helidon okrepila zanimanje za izvirno slovensko ljudsko pesem, temveč še za dosti več: da s tem predaje ob enem plemenito dediščino prednikov mladim in bodočim rodovom, da daje zlahten prispevek v zakladnico evropske in svetovne kulture, da omogoča spoznati vsaj del velikega našega kulturnega bogastva tudi drugim. S tem pa utrjujemo tudi poti sodelovanja in prijateljstva, vezi sožitja, krajsamo razdalje in odstranjujemo pregrade, da bi lažje sodelovali vsi medseboj bolj zaupali in se razumeli.

Dvojna plošča „Koroška“ s svojim gradivom predstavlja premišljen, strokovno poglobljen, znanstveno metodološki pristop k odkrivanju, in ohranjanju glasbeno-folklornega bogastva in slovenske govornice na Koroškem. Izredno občutljivo razodeva utrip koroškega slovenskega človeka, preproste ga ustvarjalca, vraččenega v dih pokrajine, v kateri je izžareval svojo ustvarjalno potrebo, kakor mu jo je omogočalo in dajalo vsakdanje življenje, zdaj polno sreče, zdaj prepojeno z bolečino, z jo-

kom in smejom, s trdim garanjem in sprostitvijo, vkleščeno v čas in okolje, kakršno je pač bilo. Skozi preproste ljudske umetnine odseva čudovita koroška pokrajina, kakor jo je podoživljal koroški človek, kakor se je z njo spopadal, kakor se je v njej srečeval na trpkih križpotjih zgodovine.

Vse to smo poskusili zajeti in dati, četudi le v skromnem deležu od tistega, kar ima slovensko ljudstvo.

Ne ostajamo pa zgolj pri tem. Projekt „Slovenska izvirna ljudska glasba“ predvideva izdajo 10 LP plošč, s katerimi postopoma predstavlja na podoben način slovensko ljudsko glasbeno ustvarjalnost še iz Porabja, Rezije, Beneške Slovenije z Goriško in Tržaško, Koroško in seveda, tudi osrednjo

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

Slovenijo; tu še zlasti kulturno ustvarjalnost Belokrajine, Gorenjske, Stajerske, Dolenjske in Primorske z Notranjsko. Tako bomo dobili sčasoma sistematično pripravljen, celoten pogled v slovensko ljudsko glasbeno ustvarjalnost. Nedvomno pa je to dragoceno delo, pomembno za vse nas, ne glede na to, kje živimo. To je naša bit, sok naše identitete in naše svobode.

Prav tako pomembna je sedanja kulturna dejavnost, negovanje žive pesmi, kakor jo goji pevski zbor Edinost iz Pliherke, ki se nam danes predstavlja s ploščo. Pesem povezuje, lepa je, vedri nas in nam daje veliko, plemeniti nas; njen zven je razumljiv tudi tistim, ki ne razumejo besed.

Naj glasba in pesem krepko doni iz preteklosti prek današnjega dne v prihodnost in naj nas druži iz obeh strani meje v sožitje vseh v delu, ustvarjanju, medsebojnem razumevanju, skupnem napredku, zadovoljstvu in miru.

Dr. Rudi Lečnik

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Janko Jezovšek navdušuje mladino

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze se je ta teden na Koroškem mudil znani glasbeni umetnik Janko Jezovšek. Pri imenovanem umetniku ne gre za običajnega glasbenika, temveč za virtuozna posebne vrste. Jezovšek je namreč skladatelj, kabaretist in animator. Njegovo ustvarjanje je povsem izvirno, saj nastaja takorekoč na licu

pirja ali kakšnega drugega predmeta.

S tem načinom glasbenega dela je te dni bil gost pri naših krajevnih prosvetnih društvih, na ljudskih šolah in v dijaškem domu. Povsod je našel velik odziv in navdušenje, zlasti med mladino. Zato so povsod izrazili željo, da bi kmalu spet prišel. Janko Jezovšek je svoboden umetnik in kot

mesta — skupno z mladino ali odraslimi. Jezovšek se pri svojih nastopih ali srečanjih poslužuje povsem svojstvenih metod: h glasbenemu ustvarjanju pridobi tudi take, ki se sicer nimajo za glasbeno nadarjene osebe. Pri Jezovšku tudi instrument nima primarnega pomena, saj zvoke zna izvabljati iz kamna, lesa, zvonca, pa-

tak deluje v Zvezni republiki Nemčiji in drugih deželah — in povsod, kjer nastopi, najde velik odziv. Na posnetku ga vidimo pri delu z mladino v Kotmari vasi.

O izpovedi delovanja umetnika Jezovška bomo podrobneje poročali v prihodnji številki našega lista.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na tradicionalni

33. Slovenski ples

v soboto 7. januarja 1984 ob 20. uri v Domu sindikatov (bivši Delavski zbornici) v Celovcu, Bahnhofstraße 44.

Za ples bodo igrali:

- PLANINSKI SEKSTET iz Podjune
- narodno zabavni ansambel MODRINA iz Kranja in
- mladinski pop ansambel JADAGANI

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni SPZ in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

Ljubitelji vesele družabnosti pristrčno vabljeni.

O d b o r

Haderlap o jubileju SPD „Zarje“ v Železni Kapli; Helena Verdel v svojem prispevku sprašuje „Kje smo z našo odrsko dejavnostjo?“ Joško Hudl nadaljuje z opisom razvoja glasbene šole na Koroškem, potem spet Igor Schellander razpravlja o tem, kaj hočemo in kaj moremo doseči? Predsednik ZKP Janez Wutte-Luc utemeljuje, zakaj spomeniki narodnoosvobodilne borbe. V posebnem članku je predstavljen novi „Mladinski dom“ Slovenskega šolskega društva v Celovcu; o 50. številki Mladja in še čem piše B. J. Zanimiva je analiza Heidi Janeschitz, katere prispevek nosi naslov „Kolodvorski škandal“ v provinci. Marija Jurič razglablja o delu na kmetih, ki sloni na ženskih ra-

javljen še odlomek scenarija Janka Messnerja in Janka Malleja, katerega sta napisala za slavnostno prireditev 75-letnice Slovenske prosvetne zveze. S spominskim zapisom ob smrti Miška Kranjca in Rudija Vouka Valentin Polanšek in Tomaž Ogris zaključujeta vsebinski del Koroškega koledarja. Nikakor ne gre prezreti slikovne priloge z reprodukcijami slik udeležencev likovnih kolonij v Vuzenici; pri tem gre za majhen izbor slik, ki so jih napravili mladi likovniki Marjanca Piček, Sonja Marko, Martina Metščina, Silvo Wrulich, Mirjana Pokersnik, Milena Košič, Milena Urnaut, Gabriela Ogris, Marija Brucknig, Mili Kunčič, Peter Walit, Enja Škerget, Albina Jenišek, Marijan

V OKVIRU 15. KOROŠKIH KULTURNIH DNEVOV

Razstava dveh mladih umetnikov

V okviru 15. koroških kulturnih dni so organizatorji tudi tokrat pripravili kulturni spored; poleg odrske predstave dunajskih študentov bo namreč tudi likovna razstava, na kateri se bosta javnosti predstavila dva mlada koroška likovna umetnika Rudi Benetik in Aton (Valentin Polanšek ml.). Otvoritev razstave bo v torek zvečer ob 19. uri v Mohorjevem dijaškem domu.

Oba umetnika sta predstavnika mlajše generacije, zato so tudi njuna dela, ki jih bomo imeli priložnost videti, moderna, razmišljujoča. O obeh mladih umetnikih je v predstavitev-nih listih Pavel Bračko zapisal: „Prvič v življenju vidim take plastike, kot jih ustvarja Benetik. To je čisto raziskovanje umetnosti. Poskus ugotavljanja, kaj umetnost sploh je v sedanjih duhovnih likovnih konstelacijah. Če poskušam uporabiti metodo stilne analize, kakršne so nas učili na oddelku za umetnostno zgodovino ljubljanske filozofske fakultete, lahko rečem, da prevladuje delitev slikarskega polja v geometrijska polja. Ja, to lahko rečem. Kar se pa barv tiče, pa prevladujejo nekako nežne, mehke, pastelne barve. Kaka pa je vsebina? Benetik ima neko nevezanost za vsebino. Vezan pa je nekemu stilu, ker prevladuje neka enakost (stila) po vsem tem. Preoblikuje naravni predmet v nadnaravnega. Ne vem, lahko bi rekel, če bi uporabljal splošno besedo evropskih kritikov, da je Benetik umetnost — brutalna umetnost. Osebo vidim, ne da bi bil obremenjen z mitologizacijo umetnosti, da je njegova umetnost, kakor že rečeno, poskus likovnega ustvarjanja. Imam

pa občutek, da so njegova dela iskrena.

Veseli nad življenjem, lahko imenujem likovno proizvodnjo Atona. Vidim, da Aton slika neposrednost, da brizga na likovno polje. Mislim, da ne morem govoriti, da se ozira po starih mojstrih. Aton prav izniva našo zavest s svojo močno vitalno likovno dejavnostjo. Dela iz sedanjega trenutka zgodovine! Kar se pa tiče vsebine — je pa to svet fantazije. Mogoče lahko govorim o begu pred obstoječo realnostjo v želji po premagovanju banalnih zakonitosti našega vsakdanjega življenja. V svojih delih ima Aton velik razpon med svetlimi in temnimi silami. Mogoče opominjajočimi. Figure so včasih slikane grobo, imajo pa vedno polno življenja v sebi.

NAMESTO VENCA

na grob Gašperja Ogris-Martiča je Ljilka Boštjančičeva iz Brančev vasi novemu dijaškemu domu SSD v Celovcu prenakazala ustrezen znesek.

Mlinče - Šentprimoz

Po daljši težki bolezni je pred kratkim v Mlinčah umrla Stanislava Jernej, stara 63 let.

Pokojna izhaja iz znane zavedne Rojakove družine v Pogrečah. Ko je bila stara komaj eno leto je že zgubila mater. Leta 1940 se je poročila z Rudolnom Jernejem. Dva njena otroka sta kmalu umrla. V zadnji vojni je samo zato, ker je bila zavedna Slovenka, morala v proslulo koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Njenega moža Rudolna, ki je bil v partizanih, pa so SS-ovci ujeli in zaprli v Celovcu. Na posledicah brutalnega mučenja je dve leti po koncu vojne umrl. Stanislava pa je imela srečo, da se je mogla sploh vrniti domov in

to šele tri mesece po osvoboditvi. Tudi trije njeni bratje so padli v partizanih.

Prva hčerka se je rodila leta 1942. Ko je bila stara komaj dve leti, so odgnali mater v kacet, tako da je živela pri Rojakovih; druga hčerka pa ni bila stara niti eno leto, ko je umrl njen oče. To je res žalostna zgodba zavedne slovenske matere, ki je morala toliko pretrpeti samo zaradi tega, ker je ljubila svoj materinski jezik in svoj slovenski rod. Le malo je žena v naši deželi, katerim je bila usoda tako kruta, kot je bila Stanislavi Jernej. Kljub vsem težavam, ki jih je morala pretrpeti v njenem življenju, pa ni obupala. Sodelovala je v domačem prosvetnem društvu „Danica“ in bila prizadevna, da se ohrani slovenska beseda. Bila je mirna in značajna žena, ki jo ne pogrešajo samo sorodniki in svoji, marveč vsi, ki so jo poznali. Rada je pomagala drugim in bila vsem dobra sosedka, skratka, bila je splošno priljubljena in spoštovana. Veliko pogrebov se je zbralo na pokopališču v Šentprimozu, kjer je Stanje — tako so jo klicali sorodniki in prijatelji — našla svoje poslednje počivališče. Pokojno bomo ohranili v častnem spominu, svojcem in sorodnikom ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

PRIREDITVE

Klub Prežihov Voranc v Celovcu vabi na

PREDSTAVITEV NEMŠKE ANTOLOGIJE PROZE

iz Mladja (4. knjiga „Prežihove knjižnice“) z navzočimi avtorji, hkrati odginitvev Prežihovega kipa (Stojan Batič), otvoritev slikarske razstave Franceta Godca in kratki program Janka Jezovška v torek 28. decembra 1983 ob 17.30 uri v prostorih Kluba Prežihov Voranc, Celovec, Benediktinerplatz 5/1

ZMOTICE PRI BRNCI

DRUŽABNI VEČER

v ponedeljek 26. decembra 1983 ob 19. uri pri Prangarju v Zmotičah. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci.

PLIBERK

SILVESTROVANJE

v soboto 31. decembra 1983 ob 20. uri v dvorani goslinje Schwarzl v Pliberku. Igra ansambel Vlada Bukovca. Prireditelj: MePZ „Podjuna“ Pliberk

SELE

Igra

GOBAVI VITEZ

26. decembra 1983 ob 14. uri v farni dvorani v Selah. Zvečer ob 19. uri ples z ansamblom Toneta Žagarja.

Prireditelj: DSG Sele

ROŽEK

KULTURNI POPOLDAN

v ponedeljek 26. decembra 1983 ob 14.30 uri pri Kosi na Ravnah.

Spored: Lutkovna igra „Račka“ (lutkovna skupina KPD Šmihel), MoPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuče.

Prireditelj: Kulturno društvo „Peter Markovič“ v Rožeku

RADIŠE

OTROŠKA BOŽIČNICA

v nedeljo 26. decembra 1983 ob 9. uri (po maši) v kulturnem domu na Radišah.

Spored: Božični odrski prizor, glasbeni vložki, recitacije

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Radiše“

Ravno vsebinsko je Aton-ovo slikarstvo močno slikarstvo. Hoče nam včasih ugajati. Lahko pa tudi opazimo posredne vplive Picassa in Noldeja.

Iz zapisanega je razvidno, da se nam obeta zanimiva razstava naših dveh mladih umetnikov, ki se nam bosta predstavila v času 15. koroških kulturnih dni. Zato priporočamo, da si dela Benetika in Polanška ogledate.

Spretno roke na Obirskem

Obirčani in Obirčanke ob dolgih zimskih večerih ne prebirajo samo zanimive slovenske knjige iz potujoče knjižnice, ki jo ima iz Študijske knjižnice v Celovcu na razpolago SPD „Obir“, dali so tudi pobudo za tečaj ročnega dela. Kar dvakrat ga je bilo treba pripraviti v predbožičnem času, skupno pa ga je z navdušenjem obiskalo okoli 40 domačinov. Pod strokovnim vodstvom učiteljice za ročno delo, Danice Karničar, so moške in ženske roke najprej konec novembra oblikovale namizne okraske, adventne vence in svilene rože. Pri tem so pomagali tudi gozdni delavci, ki so nabrali dosti vej in drugih pripomočkov. Sredi decembra pa je bilo potrebno pripraviti še en večer, kjer so najbolj navdušeni ljubitelji ročnega dela oblikovali raznolike zvezde iz zrn, ki so jih lepili na kartone in ploščice, ter druge okraske iz ostružkov.

Nadvse priljubljen pa je tudi poseben običaj miklavževanja na Obirskem, saj ga ne oblikujejo s tradicionalnimi igrami ali z navadnim miklavževanjem, temveč na poseben način: značilnost obirskega Miklavža je, da pove o vsakem otroku oz. odraslem kako šegavo kitico, preden mu preda darilo.

Lani se je zbralo okoli 60 ljudi, da bi sledilo pesniško talentiranemu Miklavžu, letos pa jih je bilo že kar 91! Praviijo, da verze sestavlja učiteljica Marta Polanšek.

Sodelovanje med SPD „Jepa-Baško jzero“ in Dorfgemeinschaft iz Ledince ima v preteklosti že nekaj dobrih primerov ter se tudi naprej ugodno razvija, kar je razveseljivo. Tako je na adventno petje, ki ga je priredila vaška skupnost dne 17. t. m. vabila tudi moški zbor našega društva pod vodstvom mag. Aleša Schusterja. Radi smo se odzvali tudi še zato, ker so bili dohodki prireditve namenjeni karitativnim ustanovam v tem kraju. Obisk je bil kljub slabim vremenskim prilikam kar zadovoljiv. Program, ki je obsegal vokalne in instrumentalne točke, branje ter recitacije, sta povezovala domača pesnica Matilda Ress-

Dob - Jožefa Kaca pd. Bošanka ni več

Pred kratkim smo poročali o 80-letnici Jožefa Kaca, pd. Bošanka iz Doba in mu stisnili roko z željo, da bi še ostal zdrav in dolgo med nami. Danes pa moramo z žalostjo v srečo poročati o njegovi nagli smrti.

Smrt Jožefa Kaca nas je vse močno pretresla in skoraj nismo mogli verjeti, da je to res. Pred očmi ga imamo še vedno čilega in navidezno zdravega. Pokojni Jožef Kac je sicer res pred nedavnim iskal pomoč v bolnišnici, po vrnitvi pa je izgledal zelo v redu. Bil je tak kot vsa leta, še poln energije in življenjske volje ter zanimanja za probleme naše narodne skupnosti. Zato pa nas toliko bolj preseneča njegov nenadni odhod.

Kdor je poznal pokojnega Bošanka, ve, da je veljala vsa skrb njegovi domačiji. Skrbno je gospodaril in preudarjal, predno se je za nekaj odločil. Bošankova domačija je sedaj izgubila skrbnega gospodarja in dobrega očeta. Čeprav je bila v njegovih letih gospodarjenja cela vrsta tudi

član Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku. Spoznal pa je tudi, da našega človeka lahko reši samo samopomoč. Zaradi tega je tudi pristopil kot član k pliberški Posojilnici in v okviru nje vneto sodeloval. 25 let je bil odbornik in pomagal z dejanji in nasveti, da se je naša Posojilnica rešila manjvrednostnih predskodov in z novim življenjskim utripom krenila na pot razvoja in resnične samopomoči, vsem pomoči potrebnim. Posebno veliko razumevanja je imel tudi takrat, ko smo bili na začetku, ko je svoje prihranjene denarje nalagal tam, kamor se je prišteval in tudi sodeloval. Večkrat je rekel, če si sami ne bomo pomagali, kdo pa nam bo drugače. Dajal je drugim vzor s svojo varčnostjo, skrbnostjo in skromnostjo. Čeprav se je pokojni Bošank bolj pozno odločil za družinsko življenje, je našel pridno življenjsko družico, ki mu je podarila štiri otroke. Ves srečen je bil, ko so se rojevali eden za drugim in zato mu tudi ni bila lahka stvar, ko pa še niso bili oskrbljeni za življenje. Dobra žena, mati Julka, bo imela sedaj vso skrb za ohranitev Bošankove domačije in za mladi rod, da bo Bošankov rod tudi v bodoče prav tako uspešno kljuboval vsem težkočam.

Poleg vsega tega je Bošankov oče vsadil vsem svojim otrokom ljubezen do rodne grude, do narodne zavednosti, skromnosti in poštenosti. Hudo je bilo ob slovesu na žvabeškem pokopališču, ko smo se zavedali, da prijazna in gostoljubna Bošankova domačija nima več gospodarja in da je naša narodna skupnost izgubila vztrajnega borce za naše pravice.

Težko je bilo tudi ob odprtem grobu, ko so mu žvabeški pevci Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ iz Pliberka zapeli v srce segajoče žalostinke v slovo. V imenu Posojilnice Pliberk ter v imenu SPD, Enotne liste in zadruga v Pliberku, se je od pokojnika poslovil predsednik upravnega odbora Posojilnice Lipej Kolek. Pogrebni obred je opravil žvabeški župnik Wutte.

Naj mu bo domača zemlja lahka, ženi in otrokom ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

ikej

Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju žalostno sporoča, da nas je za vedno zapustila študentka matematike in članica kluba

Bernardka Picej

Vsem žalujočim sorodnikom izražamo globoko sožalje

težkih časov, je vendar znal tako gospodariti, da se je vedno reklo — Bošank pa dobro gospodaril. Njegovi gozdovi, polja in travniki so bili njegovi ljubljenci, ki jih je temu primerno tudi obdeloval in zato so mu dajali dosti kruha, čeravno ne ležijo vsi v ravnini.

Pokojni Kac Jože se je kljub delu na kmetiji že mlad posvetil delu za narod in naš obstoj. Povsod smo ga srečavali, pa naj so bile to volitve, igre, koncerti ali zborovanja. Vedno je bil prisoten in tudi kritično rekel, če ni bilo kaj prav. Že mlad je delal v prosveti in bil do smrti

Ledince

mann in Toni Martinjak. Med ostalimi zbori, vsi pod vodstvom Erwina Walkerja, so sodelovali še mešani in mladinski zbor iz Ledince, MGVI Bekštajna ter klarinet trio Jakoba Allmayerja iz Šmohora.

Dobre izbrane vmesne besede, času primerne, občutno zapete pesmi, so posredovale košček božičnega miru sredi vendarle precej glasnega sveta. In če je pesnica Ressmann-ova posvetila večer tudi pesmico v slovenščini, je to nedvomno več, kot samo lepa simbolična gesta napram človeku sosedu, temveč vse bolj porajajoča se želja po skupnosti vseh ljudi, ki so dobre volje.

F. Č.

Radiše

Kljub zelo slabemu vremenu, saj je snežilo in deževalo, se je v nedeljo popoldne v kulturnem domu na Radišah zbralo lepo število ljudi, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem Koroškega partizanskega pevskega zbora, ki je nastopil z recitalom „Punt“ v počastitev 90-letnice rojstva Prežihovega Vrancana. Spored je bil podoben prireditvam v Železni Kapli in v Pliberku. Zbrano publiko je pozdravil predsednik domačega prosvetnega društva Ludvik Ogris. Prireditelji — radiški prosvetasi — so bili prijetno presenečeni, da je prireditve, za katero so že mislili da bo celo izpadla, bila tako dobro obiskana.

V ilustracijo vremena naj še povemo, da je en član pevskega zbora, ki je vozil na prireditev, razbil svoj avto in da je obtičalo v snegu več vozil. Da, bile so res nenavadne vremenske razmere in ljudje so kljub temu prišli. To je vsekakor prepričljiv dokaz, da je partizanska pesem med našim ljudstvom zelo priljubljena.

Uspeh ELRAD-a

Podjetje Gorenje-Elrad v Radgoni je pred nedavnim predstavilo novo napravo — plod domačega znanja: prototip sprejemnega sistema za satelitsko televizijo. Tu gre za posebno anteno, preko katere so na televizorjih prestregli celo moskovski televizijski program. Tehnološko je ta naprava zdaj naravnana za sprejem signalov 38.000 km oddaljenega sovjetskega satelita Horizont 2, ki oddaja 1. moskovski TV program. To je prva tovrstna naprava v Jugoslaviji. Tako stopa Jugoslavija med še bolj redko posejane države, s satelitsko televizijo.

LOČE

DRUŽABNI VEČER

v ponedeljek 26. decembra 1983 ob 19. uri pri Pušniku v Ločah. Sodelujejo: Pevsko-instrumentalna skupina KPD „Drava“ iz Zvabeka, tamburaši iz Loč, otroški zbor iz Loč, mladinska skupina iz Ledince. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah

BOROVLEJE

SILVESTROVANJE

v soboto 31. decembra 1983, ob 20. uri v Mestni hiši v Borovljah. Igra znani in priljubljeni ansambel „Planinski sekstet“, kot gost poje Andrej Sifer. Prireditelji: Slovenska prosvetna društva iz Borovlj, Slovenjega Plajberka, Szentjanža in Sele-Kota.

Prisrčno vabljeni!

DOM V TINJAH

Forum za politična vprašanja: Federalistična unija evropskih narodnosti — slaba vest evropskih držav?

v torek 3. januarja 1984 ob 19.30 uri Predava: ravnatelj dr. Reginald Vosprednik, predsednik FUENS-a. Soprireditelj: Klub slovenskih odbor-nikov

NAUTIC-KLUB KOROTAN

● Navtično potovanje „OD POREČA DO ZADRA“, v velikonočnem tednu od 14. do 21. aprila 1984. Prispevek bo znašal 2000 šil. Interesenti se lahko prijavijo z vplačilom prispevka na konto 3172 Posojilnice Celovec.

● Teoretični tečaj za internacionalno plovbeno dovoljenje „MORNAR-MOTORIST“ (Internationales Küstenschiffpatent). Tečaj bo ob večernih urah v Celovcu, izpit pa bo 19. marca 1984. Prispevek za tečaj znaša 1000 šil. Interesenti se lahko prijavijo z vplačilom prispevka do 15. januarja 1984 na konto 3172 Posojilnice Celovec.

OBIRSKO

PLES NA ŠTEFANOVO

26. decembra 1983 ob 20. uri v gostilni Sreenc na Obirskem. Za ples igra „Koroški trio“. Prireditelj: Alpski klub „Obir“

ŠMIHEL

VERONIKA DESENIŠKA

v ponedeljek 26. dec. 1983 ob 14.30 uri v farnem domu v Šmihelu. Gostuje igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Prireditelj: KPD Šmihel

Ljubljana - podelitev bralnih značk KPG

V sredo 14. decembra je bila na sedežu Ljubljanskih mlekar v Ljubljani slovesna podelitev bralnih značk Karla Prušnika-Gašperja.

Pred podelitvijo, ki jo je organiziral veliki prijatelj koroških Slovencev in silno zagnani organizator Bine Otorepec, je le-ta v kratkem uvodu poudaril velik pomen podelitve bralnih značk zlasti v okviru neke delovne organizacije. Do sedaj so to značko namreč prejeli samo šolarji in dijaki, tako da je bilo podeljenih vsega skupaj nad 2000 bralnih značk KPG.

V kratkem zgodovinsko utemeljenem uvodu je tovariš Pavle Žaucer-Matjaž govoril o razvoju NOB na Koroškem, o Belopeški konferenci in o prvem srečanju s tovarišem Karlom Prušnikom-Gašperjem.

V imenu Ljubljanskih mlekar je udeležence pozdravil dipl. inž. Marko Glažer in poudaril, da je ta akt korak k boljšemu spoznavanju zamejstva in slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

V živahni diskusiji je bilo veliko zanimivih vprašanj, na katere sta odgovarjala Pavle Žaucer-Matjaž

in Marjan Pečnik. Prejemniki bralne značke KPG, katerih je bilo po številu 31, so organizirani v bralnem krožku, katerega naloga je tudi, da sodeluje na raznih zgodovinsko pomembnih dejavnostih na Koroškem — obisk muzeja NOB pri Peršmanu, prebiranje knjig, ki opisujejo situacijo Slovencev na Koroškem...

Podelitev značk je sovpadala tudi z za koroške partizane zgodovinsko pomembnim datumom, 15. in 16. decembra 1942, ko so slovenski partizani napadli Logarsko dolino.

To je bil ognjeni krst Koroške čete.

Na tej slovesni podelitvi so udeleženci podpisali pozdravno pismo naslovljeno na družbenopolitične organizacije in prebivalce zgornjesavinjskega območja.

Ob koncu prireditve so prejemniki bralne značke KPG sprejeli sklep, da se bodo prizadevali tudi za srebrno značko ter da bodo obiskali na Koroškem vrsto zgodovinskih krajev in sodelovali pri mladinski akciji na Peršmanovi domačiji v Podpeci.

Bače

Na Jerutovem v Bačah je pretekli teden praznoval Folti Kargl svojo tridesetletnico. Še mladi, zelo napredni gospodar lahko z nemajhnim ponosom zre že na dokaj uspešno, dosednjo življenjsko pot. Trdo je delal od svojih otroških let in še krepkeje se je zagnal, ko se je po požaru gospodarskega posloja lotil njegov oče ureditve novega posestva v celoti. Rana smrt matere je dodatno še težko

prizadela preostalo štiričlansko družino, toda v združenem prizadevanju je premostila tudi to vrzel. Z nastopom mladega gospodarja Foltija je kmetija močno zaživela; tembolj, ko je pripeljal zvesto družico Marijo na dom. Kot absolvent slovenske kmetijske šole v Podravljah je uvedel moderno gospodarjenje — vsem povrhu pa je zgradil ob Baškem jezeru še počitniško hišo ter sorazmerno še mlado domovje prezidal in preuredil v sodobni turistični dom z razmeroma veliko kapaciteto. Ob vsem trudu in mnogih skrbih pa je Folti predvsem ostal to, kar je povzel po starših — trda slovenska korenina, žal ena izmed redkih v tem že zelo potujčenem kraju. Občudovanja vreden je njegov mladostni zalet, saj z veliko vnemo in vestnostjo deluje v kulturnem, gospodarskem in političnem življenju naše narodne skupnosti. Kot mož značaja in odločnosti pa uživa nedvomno velik ugled tudi med sodeželani; njegovo ustrežljivost znajo vsi ceniti.

Danes raste na Jerutovem že tretja generacija in starejši Marjan že pričinja stopati po očetovi poti, medtem ko mlajši Marjani tudi že govori prve besede v materinščini. Že 82-letni stari oče Hajnšek, ki je kljub tolikim križem še dobro pri močeh, rad pomaga, kjer le more, predvsem z naveti in izkušnjami iz svojega življenja, kot umen kmet in neomahljiv narodnjak. Ob Foltijevem praznovanju se je zbralo precej sorodnikov, prijateljev na domu ter se z domačimi poveselilo ob bogati postrežbi. Sotovarši pevci so ga počastili z domačo pesmijo, kateri se je pridružil tudi jubilant.

Še na mnoga, zdrava leta!

F. Č.

Dedek Mraz obiskal otroški vrtec v Šentprimozu

Dedek Mraz je tudi letos obiskal otroški vrtec v Šentprimozu. Prišel je iz Ljubljane in cilbane iz Šentprimozja in okolice bogato obdaril. Zato so njegovega obiska bili zelo veseli — to je razvidno tudi iz posnetka. Z dedkom Mrazom so prišli tudi predstavniki delovne organizacije Metalka, ki ima na skrbi pokroviteljstvo nad otroškim vrtcem v Šentprimozu. Zato so se gostov iz Ljubljane razveselili tudi starši otrok in člani krajevnega odbora SSD, ki so jim izrekli prisrčno zahvalo za bogata darila, razdeljena med otroke.

Metoda pritiskov ima nečloveški značaj

Koroški Slovenci živijo te mesece v znamenju novih pritiskov, ki so se jih zamislile šovinistične sile, ki imajo, kot kaže, še vedno odločujočo moč. Pred sodišče kličejo zavednega slovenskega učitelja in kulturnega delavca Kukovico, ki je uspel v svoji šoli ohraniti dvojezične napise; obnavljajo politične procese proti Slovincem, ki so pred šestimi leti branili slovenske napise pred odstranitvijo; pripravljajo ukinitve dvojezičnega šolstva, ki naj Slovence pahne v ghetto; še kar naprej skrunijo grobove znanih Slovencev itd. Za vsem tem je težnja, da bi Slovence počasi, korak za korakom, omajali in končno strli. Mislijo, da je zdaj ugoden čas za nov zagon v takem prizadevanju. Trenutno utegnejo uspeti le, če ki matični narod ne reagiral zavzeto in ostro. Tega pa seveda načrtovalci pritiskov ne smejo pričakovati: matični narod ob vsem tem ne more biti niti brezbržen, niti mlačen. Njegova jasna beseda mora vzeti pogum tem mrčmu botenjem.

Ob vsem tem se človek spet in spet zamisli v žalostno sliko človeške resničnosti. Kar se dogaja na Koroškem, je le en primer za to, kako se z različnimi pritiski nad posamezniki ali narodnimi skupnostmi skuša uničiti tisto, kar je najbolj žlahtnega. Tudi narodna skupnost, ki živi kot manjšina, je namreč nekaj dragocenegega. S svojo različnostjo preprečuje poenotenje, kakršnega je v svoji pošastni viziji risal pred leti Orwell v romanu 1984. Kakršnakoli monolitnost, kakršnakoli poenotenje, kakršnakoli vsiljevanje enega jezika ali ideologije pomeni dušenje najlepšega, kar je v človeku. Se pravi, da imamo opravka z nečim nečloveškim. Bilo

bi zgrešeno, če bi tu zapisali „z nečem živalskim“. Zlo, ki ga tu opisujemo, ni živalsko, saj je živo v skladu s svojo naravo, to početje pa ni v skladu s človeškim srcem in dostojanstvom. Zato je kratkomočno nečloveško. To naj pove vse. Nečloveško je posegati po metodah, ki naj počasi uničijo kakega poedince ali narod, bodisi s napadi, s sodnimi pregoni, bodisi s klevetanjem, s blatenjem, s preganjanjem iz domačega kraja itd.

Metodo počasnih a vztrajnih pritiskov dobro poznamo. Ima isto vlogo kot zemeljska erozija. Neko skupnost utegnejo načeti, čeprav nikdar zlomiti. Posameznika lahko uničijo, pa čeprav do konca kljubuje. Toda končni rezultat ni samo erozija. Tisti, ki tako metodo uporabljajo, ne postaja močnejši, ampak slabši. V sebi ustvarja vedno večji nesklad med človekom v sebi in svojo nečloveško dejavnostjo. Na tak način škodi prej sebi, kot tistemu, ki ga hoče uničiti. Predvsem pa škodi ugledu in moči naroda, v imenu katerega nastopa. Ko se življenje obrne v starost, se protagonisti takih metod čisto znajdejo v psihiatričnih ordinacijah kot bedni, preplašeni in zlomljeni ljudje; teži jih lastna krivda, ki je do konca načeto priznati in misliti, da jim odpomore psihiater s svojimi pomirjevali.

K sreči se med obema narodoma, ki živita na Koroškem, že porajajo tudi vedno bolj bogate oblike solidarnosti. Čeprav vemo, da se solidarnosti povsod slabo godi, je prihodnost vendarle njena!

Primarij dr. Jurij Zalekar
(Radovljica)

15. Koroški kulturni dnevi

V MOHORJEVEM DIJAŠKEM DOMU
10.-OKTOBER-STRASSE 25

S P O R E D

TOREK, 27. 12. 1983

- 9.00 Otvoritev 15. Koroških kulturnih dni
- 9.30 Helena Verdel: Vsebinski vidiki naših odrskih predstav s težiščem na zadnjem desetletju.
- 11.00 Marjan Belina: Poti in stranpoti gledališkega ljubiteljstva.
- 14.30 Joži Hannak: Pomen ljudske igre v naši današnji družbeni situaciji.
- 16.00 Marko Slodnjak: Kaj pomeni gledališče za slovensko kulturo?
- 19.00 Odprtje razstave likovnih del Valentina Polanška ml. in Rudija Benetika.
- 19.30 Uprizoritev drame „Striptease“; Izvaja igralska skupina Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju. Nato se predstavi Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju ob svoji 60-letnici obstoja z dia-reportažo o življenju in delu slovenskih študentov in študentk na Dunaju, z nastopom pevskega zbora kluba ter z razstavo „Diskriminacija žensk danes“.

SREDA, 28. 12. 1983

- 9.30 Augustin Lah: Sodobni ekološki problemi.
- 10.30 Arnulf Pichler-Stainer: Dejavnosti Koroške dežele na področju varstva okolja.
- 14.30 Wilhelm Kuntner: Vojaška ogroženost Evrope v 80-ih letih.
- 16.00 Franc Merkač: O koroškem in avstrijskem mirovnem gibanju.
- 19.30 OKROGLA MIZA na temo: „Bomo preživeli?“
V diskusiji sodelujejo: Pavle Apovnik, Matjaž Kmecl, Tomaž Lukmann, Boris Pahor, Bojan Štih in Anton Trstenjak.
Diskusijo vodi: Reginald Vospernik.

VSA PREDAVANJA SE BODO PREVAJALA SIMULTANO V OBA DEŽELNA JEZIKA.

Priljubljeni odbor
KOROŠKIH KULTURNIH DNI

LEOPOLD KASSL ZASTOPNIK SLOVENSKE VERNIKOV

Za novega zastopnika slovenskih vernikov krške škofije je škof dr. Egon Kapellari imenoval dekana in župnika v Bilčovsu Leopolda Kassla. Prejšnji zastopnik slovenskih vernikov je bil prelat dr. Janko Hornböck, ki pa je iz zdravstvenih razlogov odložil to funkcijo.

Dekanu Kasslu k temu priznanju iskreno čestitamo, z željo, da bi imel srečno roko v tej vsekakor zelo odgovorni dejavnosti.

ČESTITAMO

Absolventka slovenske gimnazije Gabi Sitter z Obirskega je na dunajski univerzi končala študij tolmača za srbohrvaščino in italijanščino.

Zelimo ji mnogo sreče in uspehov v nadaljnjem življenju!

Avstrija - „Spiegel und Modell“?

Na svojem septembrskem obisku v Avstriji je Janez Pavel II. povedal za manjšo knjižico govorov, v katerih se je, govorec različnim stanovom, dotaknil številnih vprašanj današnjega človeka. Odgovore je iskal v Kristusu, križu, ljubezni... in na tej ravni se lahko strinjamo z njim. V tem kratkem zapisu ne nameravam razčlenjevati obiska papeža Janeza Pavla II. v Avstriji s posameznih vidikov, niti ga podrobneje vrednotiti kot celoto. Omejimo se na nekaj miselnih utrinkov, ki so se mi porodili na Heldenplatzu ob poslušanju njegovega govora v okviru Evropskih večernic. (Večernice smo sooblikovali tudi pevci Komornega zbora Anton Foerster iz Ljubljane — pevsko smo jih celo začeli s Foersterjevim Večernim Ave, pa je sicer brezhibno delujoča ter splošno hvaljena tehnika in organizacija zatajila prav pri tej pesmi — peli smo neozvočeni samemu sebi — z malce nelagodnimi občutki.)

Janez Pavel II. je v začetnem delu govora poudaril evropsko razsežnost prireditve, ob tem pa izrekel Avstriji kompliment, da je „ein Spiegel und Modell“ sobivanja različnih narodov. Če se omejim samo na ta kompliment, ne morem mimo ugotovitve (grenke po svoje), da tisto o „modelu“ za avtohtone avstrijske Slovence (zdesetkane zaradi nasilne ali preinjenega germanizacije) ne drži. Zakaj ta model razmerja do našega naroda v Avstriji, kljub naklonjenosti njenega krščanskega predsednika in sorazmerno krščanskemu ravnanju Cerkve, v celem vodi v konec slovenstva. Radiranje narodov z obličja Zemlje je v osnovi nekrščansko početje. Ravno tiste dni sem bral, da želijo do-

ločene sile na Koroškem opraviti s še preostanim dvojezičnim šolstvom in spraviti slovenščino v geto. Naj se ne spomnim, ka sta doživela avtorja „Vasi na meji“ itd.

V tistem lepem septembrskem popoldnevu, ko smo zapeli tudi „O, crux, ave“, se mi je ponovno zazdelo, da so nekateri križi povsem brez potrebe, med njimi ta, ki ga nosijo Slovinci v Avstriji. Od papeža kot Slovenec in vernik nisem pričakoval na tem mestu nobenih posebnih izjav v pogum Slovincem ali narodnim manjšinam, vendarle pa kakšno besedo (tudi kot Evropejec), ki bi mimo diplomatske ali vpljudnostne splošnosti zadela tudi to konkretnost avstrijske družbe in države — če se je že govorilo na tej ravni.

Še enkrat sem se ob papeževem govoru spomnil na Slovence: ko je govoril o Janu Sobieskem, ki je pred tristo leti premagal Turke pred Dunajem. Nisem pričakoval, da se bo ob tem spomnil stoletnih stisk in bojev, ki so jih ob Hrvatih in drugih preživeli Slovinci v turških časih. Dunaj dolgo ni bil sposoben resnega nastopa proti Turkom in slovenski delež je bil v trpni in dejavni obliki precejšen. S tem ne mislim papeža učiti zgodovine, je pa prav, da Slovinci ob zaslugah drugih ne pozabimo lastne zgodovinske resnice.

S temi kratkimi utrinki ne želim zmanjševati vrednosti, obsega in pomena siceršnjih papeževih prizadevanj za pravico na ravni razmerij med narodi, niti prilivati posnbnega olja h kritiki njegove poljsko-centričnosti.

Lojze Peterle
(Bilten, verski časopis študentov
in izobražencev, Ljubljana)

Snežinka

Na Zemlji in na nebu je zavladal velik mraz. Še dedka Mraza je zeblo. Preko navadnega kožuha, ki ga je nosil za vse dni, si je navlekel še posebno gorak kožuh iz krzna severnih medvedov, se pokril s kučmo iz lisicjih repov in si nataknil rokavice iz tople zajčje kože. Začel je stopati po ledenih zimskih oblakih, topotati z nogami, ki so tičale v visokih podloženih škornjih, in hupati v rokavice, da bi si ogrel premrle prste. Na košatih brkih, obrvih in bradi se ga je držalo ivje, da je bil bolj podoben divjemu možu kakor ljubeznivemu dedku Mrazu. Mala snežinka, ki je sedela na izboljini zimskega oblaka, se ga je kar ustrašila.

In po pravici, zakaj dedek Mraz je napravil velik korak naprej in toliko da je ni pohodil s svojim velikim škornjem. Že ji je priščipnil rob steklenega krilca, da je ostalo nekaj kristalnih drobcev pod njegovo peto. „Au!“ je zavpila snežinka in se komaj rešila. „Pazi vendar, kam stopiš, hudobni stari mož!“

Ko so to slišale druge snežinke, so kar ortpale od groze. „Joj, ali ne veš, s kom govoriš!“ so zaklicale. „To je vendar naš gospodar, mogočni dedek Mraz!“

Snežinka si je popravila krilce, se našo-

bila in rekla: „Prava reč!“ Bila je zelo lepa mala snežinka, njeno krilce je bilo sestavljeno iz tako bleščočih kristalov, da bi se mogli kosati z demantno krono katerekoli kraljice na Zemlji, in snežinka se je prav dobro zavedala svoje lepote. Zaradi tega se je tudi precej predrzno vedla.

„Glej no, glej,“ je rekel dedek Mraz. Snel si je debelo rokavico, da je mogel prijeti snežinko in si jo posaditi na kazalec. „Kaj se pa ti nekaj repenčiš, žaba?“

Snežinko je bilo zdaj nekoliko groza lastne predrznosti, vendar ji hudobni jeziček ni dal miru in morala je reči: „Če si res tako imenite mož, bi se moral tem bolj olikano vesti!“

Dedek Mraz je tako prasnil v smeh, da je kar puhnilo izpod njegovih brkov in odneslo ubogo malo snežinko visoko v zrak. Zavpila je: „Jojme, letim!“ In nato: „Jojme, padam!“ In res je padala proti Zemlji, ki se je vrtela globoko spodaj kot velikanska višnjeva obla. Kristalno krilce se je razširilo okrog snežinke kot drobno padalo in padala je varno in naglo. Zemlja pod njo pa se je večala, dokler ni snežinka uzrla pod seboj široke, z gozdom obrobene zasnežene planjave in sredi planjave vas. Padala je čedalje hitreje in slednjič — čof! — priletela na napušč nekega okna. Skozi okno sta gledala dva otroka, deček in deklica. Tiščala sta noska k šipi, da sta jima bila rdeča in ploščata. Deček je rekel: „Glej jo, že lep čas ni snežilo, zdaj pa spet naletava.“

Snežinka si je popravila krilca in zlezla bliže k oknu, da bi pogledala, kaj je notri. „Nikar!“ so jo svarile druge snežinke, ki so že nekaj časa ležale na napušu in poznale tukajšnje navade in nevarnosti. „Notri je ogenj in če se mu boš približala, se boš stopila!“

„Neumnice!“ je rekla snežinka. „Jaz se vendar ne morem stopiti, ker sem iz pristinega polarnega ledu.“ Zdaj je bila že čisto pri oknu in je tudi ona pritisnila nasek k šipi, da se ji je sploščil.

„Glej, kakšno čudno drobceno bitje gleda v sobo!“ je rekel deček deklici. „Ali bi hotela noter?“ In odprl je okno, da se je topla sapa iz sobe zadimila ven. Ob tej toplini je

postalo snežinki nekam slabo in čudno. Prijela se je za glavico in opotekla.

„No, ali ti nismo povedale?“ so zaklicale druge snežinke in se skušale brž zakotaliti čez rob napušča in se tako rešiti.

„Saj to je ljubka mala deklica!“ je vzkliknila deklica, iztegnila kazalec in si posadila nanj snežinko. Pa to ni bil ledeni kazalec dedka Mraza, temveč topli prstek človeške deklice in od njegove topline se je ubogi snežinki brž stopilo krilce, da je stala tam v samih hlačkah. In bilo bi po nji, ko bi ravno tisti trenutek ne zpihal skozi vas ledeni striček Veter. Odnesele je na svoji krepki sapi malo snežinko na visoko smreko in jo tam odložil. Zelo osramočena in tako rekoč naga je obsedela na neki veji. Dolgo je trajalo, da se je shladila in si spet opomogla.

Ravno tedaj se je pripeljal skozi vas dedek Mraz, da bi obdaril tamkajšnje otroke. Ko se je spet vračal, se je tiho spustila z veje in mu sedla na kučmo. Na dedkovih saneh sta se kmalu spet pripeljala v višave, kjer je bila snežinka doma. Zgoraj je dedek Mraz snenl praznjo kučmo, da bi jo zamenjal z vsakdanjo. Zelo se je začudil, ko je videl na nji sedeti snežinko. Ta se mu je lepo priklonila in rekla: „Velepoštovani dedek Mraz! Ali bi me izvolili postaviti na tistole izboklino med moje sestrice?“

„Glej jo, žabo! Kaj pa se je zgodilo s teboj, da si nenadoma tako vljudna?“ se je posmejal.

Snežinko je že zasrbel jeziček, da bi mu kakšno zabrusila, ampak njene prigode so jo bile izučile in ko jo je dedek ljubeznivo postavil, kamor je želela, mu je samo rekla: „Najlepša hvala, dragi dedek Mraz!“

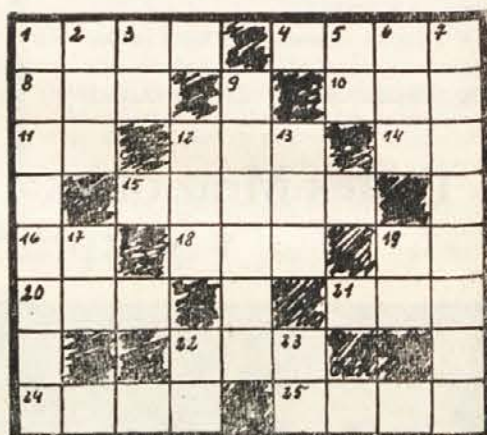
Polnoč

Vsak čas ura bo polnoč,
novo leto se bo začelo,
novo leto, ki naj bi bilo veselo.
Šola v tišino je potonila,
saj ura polnoč je odbila.
Novo leto je prišlo,
novo, mlado leto,
polno sreče in obetov.
Vsi se veselimo,
vsi srečno, srečno
si želimo!

Križanka

Vodoravno: 1. in 4. bližnji praznik (dve besedi); 8. žuželka, ki pekoče piči; 10. okrasna ptica; 11. skrajni konec kopnega, ki sega v morje; 12. velika posoda za tekočine; 14. osebni zaimek; 15. praznik, ki mu pravimo tudi „praznik miru“; 16. latinski veznik; 18. vsi si ga želimo; 19. egipčanski bog sonca; 20. priljubljena igra; 21. sanje; 22. podeželsko naselje; 24. stari Slovani; 25. kmečko orodje.

Navpično: 1. skandinavska država; 2. kornica; 3. okrajšava za voltamper; 5. pripovedna pesem; 6. kradljivec; 7. preprečevanje, zabranjevanje; 9. cvetlica; 12. „brkata“ riba; 13. hiter tek; 17. kazalni zaimek; 19. kvar-tiški izraz; 22. osebni zaimek; 23. kratica za naš list.

Zajčkova novoletna noč

Zajček Skokec je tekel skozi vas. Joj, kako je tekel! Saj je tu in tam zalajal nanj pes in Skokec se je psov neskončno bal.

A kljub strahu se je zajček le kje ozrl skozi razsvetljeno okno. Kako lepe stvari je videl! Pogled na novoletne jelke s prižganimi svečicami ga je očaral. Skozi nezagrnjena okna je videl ob jelkah srečne otroke.

Tudi zajček si je zaželel, da bi preživel lepo novoletno noč. Z darili in okrašeno jelko. Toda kdo, le kdo bi ubogemu zajčku kaj pripravil ali podaril?

Prav tedaj je mimo njega šinil na belih saneh dedek Mraz. Polne sani daril je imel in ob zavrtkih so stale srnice, vse mehke, ljubke in mlade.

Ko je dedek Mraz peljal mimo Skokca, se je ozrl vanj. In v zajčkovem srčku je bral veliko željo. Željo po okrašeni jelki in novoletnem darilu. Nasmehnil se je Skokcu in ljubeznivo pokimal.

Nekaj toplega se je zbudilo v zajčku in veselo je skakljalo naprej v svoj gozd. Nič mu ni bilo mar, ker je prav tedaj začelo na gosto snežiti. In skoraj opazil ni, da je sneg prenehal padati, ko je priskakljal v gozd. Napotil se je k smrečju, kjer je bilo v travi in mahu njegovo toplo ležišče.

Tedaj je ves presenečen obstal. Na nebu je namreč vzšla velika, svetla luna. Poslala je na zemljo snop žarkov in snežinke na mladih jelkah so zažarele kot milijoni prečudovitih biservov.

Skokec je stal, strmel v lepoto in jo občudoval. Ugotovil je, da tako lepe novoletne jelke ni videl skozi nobeno okno v vasi.

Ko se je nagledal lepote, je skočil v svoj brologec.

Joj, kakšno presenečenje ga je čakalo!

Seveda ni bilo tu nobene škatle s keksi, čokolado ali bonboni. Kaj naj bi Skokec tudi počel z njimi?

Bilo je le sedem korenov. Velikih, debelih, rumenih.

Spravil se je k njim in začel je glodati, kolikor so mu le dopustili ostri zobje.

Nasitil se je in si obliznil brke. Nato se je stisnil v varno gnezdece in zadremal. A še v sanjah se je zahvaljeval dedku Mrazu. Saj je vedel, da je uslišal njegovo veliko željo in ga obdaroval z okrašeno jelko, in še s slastnim prigrizkom. Ves zadovoljen je zaspal v tiho novoletno noč.

Naša Mojci in sosedova Anči sta bili nerazdružljivi prijateljci. Vsako priliko sta porabili, da sta mogli biti skupaj. Večkrat sta tudi kakšno zagodli in prav malo jima je bilo mar, če smo se pri nas ali pri sosedovih zato jezili. Seveda pa sta marsikdaj tudi prikrili „zasledujočim“ domačim, če se je le dalo. Tako je bilo tudi tedaj in šele mnogo let pozneje, ko sta obe že odrasli, sta pojasnili, kam so tiste zime izginili čevlji Aničine mame. Še zdaj se temu včasih nasmehajo; tedaj pa je bila stvar silno resna.

Bilo pa je takole: Sosedovi so šli za ves dan v gozd čistit goščavje. Tako sta se Anči in Mojci nemoteno sukali po njihovem domu. Marsikaj sta že uganili, potem pa sta se odločili, da se bosta šli še sankat in drsat. Pa, o, Aničinih zimskih čevljev ni bilo nikjer. Ker se je Aničina mama bala, da bo preveč letala zunaj, ji je preden je šla od doma, čevlje skrila. A Anči si s tem ni delala skrbi. Brž je poiskala mamine čevlje — nedeljski so ji najbolj prav — in si jih nataknila: kaj zato, če se ji sezuvaljo, zakaj pa ji je mama njene spravila. Sicer pa, saj bo čevlje spravila lepo in mama niti opazila ne bo, da jih je obula. Do nedelje se bodo tudi posušili, prej jih pa itak ne bo rabila.

Tako sta se Anči in Mojci s sankami odpravili ven. Spravili sta se na breg za sosedovo hišo, ki se izteka v roško lužo. Enkrat ena, drugič druga sta se s sankami spuščali po talečem se snegu in pristajali na ledu, ki je prekrival lužo, čeprav je nevarno

pokal. A mali razposajenki se za to nista dosti menili, saj so še sinoči drsali starejši, pa se led ni udril, sta si dajali poguma. Pa tudi sram ju je bilo, da bi druga pred drugo priznala, da se bojita.

Tako sta se z otroško drznostjo še naprej zabavali. Po bregu se je spustila Anči in ko je pristajala na luži, je led nevarno zahreščal in Anči je s sankami vred padla v lužo. In ko je hotela ven, se je led vdiral naprej. Še sreča, da luža ni bila pregloboka.

Čevlji

ka in tako je Anči kmalu prikobacala na kopno. Tudi sanke je potegnila za seboj in hitro stekla v hišo, saj je bila do pasu vsa mokra. Toda, o, groza, šele ko je sedla na peč, se je zavedla, da je bosa, da so se ji v luži preveliki mamin čevlji sneli z nog in ostali v vodi. V svojem otroškem snu je tedaj začutila vso težo krivde, toda pomagati se ni dalo več.

Mojci ji je pomagala, da se je preoblekla, potem pa sta skupaj ugibali, kako bi sledove resnice kar najbolj prekrili. Ančino obleko

sta še kar nekako uredili, da ni kazala preveč očitnih sledov nesreče, toda čevlji, mamin nedeljski čevlji ...!

Morda bi se še kako dobili ven, a kaj, ko jih ne bi bilo mogoče urediti tako, da se ne bi poznalo. Zato se jima je zdelo najbolj pametno, da čevlje kar prepustita njihovi usodi. Anči pa se bo naredila popolnoma nevedna, ko bo mama opazila, da čevljev ni.

Očetu in materi se je tiste dni kar čudno zdelo, da je Anči tako pridna in ubogljiva in večkrat sta jo celo pohvalila. Medtem pa je ona s strahom pričakovala sobote zvečer, ko bo mama hotela pripraviti čevlje za v cerkev.

Mami se je seveda čudno zdelo, da čevljev ni na polici, kamor jih je v ponedeljek spravila. Da bi od sebe odvrnila vsak sum, je takoj začela iskati tudi Anči. Preobrnila so vso hišo, če bi jih morda pomotoma kdo kam vtaknil, a čevljev nikjer. Tudi Anči se je narejeno čudila, kam bi le izginili in nazadnje so vsi skupaj prišli do zaključka, da jih je moral nekdo ukrasti. Ančina mama je čevlje seveda zelo pogrešala, saj so bili še skoraj novi, a ni kazalo drugega, kot da se je s tem sprijaznila.

Anči se je na zunaj oddahnila, v srcu pa ji je vendar kljuvala žgoča zavest, da ni ravnanla prav. Počasi pa je na to pozabila, saj je mama kupila druge čevlje in spet je bilo vse v redu. A Anči ni maminih čevljev odslaj nikoli več nataknila.

M. P.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 23. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Mortadella — 12.00 Antarktika — neobjavljeni svet — 12.15 Dediščina Jalte — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Peter Alexander: čestitamo — 21.50 Šport — 22.05 Nočni studio — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 24. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Zadnji rajl za konje — 9.50 Zuckermannova farma — 11.25 P. J. mladenci iz bele hiše — 12.10 Beli medved v severnem polarnem morju — 13.00 Luč v temo — 13.15 Risanka — 14.15 Daniljev v vili — 15.25 Don in Peter — 15.30 Mister Horatio Knibles — 16.30 Iz slikanice — 17.00 Služba božja iz cerkve v Schladingu — 17.30 Zgodbe o stari pločevinasti igračici — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 19.8 Beseda k svetemu večeru — 20.00 Božič na božičnem trgu v St. Leonhardu — 20.15 Družinski svet — 21.15 Matere — 22.00 Nismo nobeni angeli.

NEDELJA, 25. 12.: 10.00 Enkrat Grčija in nazaj — 10.45 Lisica in zajec — 10.55 Katoliška božična služba božja — 11.55 Božični nagovor papeža Janeza Pavla II. — blagoslov urbi et orbi — 14.15 Čudo Manhattan — 15.50 Mojster Eder in njegov Pumuckl — 16.15 Mrzlo srce — 17.20 Srečanje možje — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Ferdinand von Saar — kronist stare Avstrije — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Smrt na Nilu — 22.30 Hreščak — balet — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 12.: 9.30 Družinski svet — 10.30 Daljnja prerija — 14.30 Princ za sedmimi morji — 15.55 Varujta pando — 16.45 Beltina in angel Kran — 17.45 Srečanje med živaljo in človekom — 18.15 Sveta komuna — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Čudežna dežela — 21.45 Šport — 22.05 Oddaja od in z Loriot — 23.35 Poročila.

TOREK, 27. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Nogometni turnir v hali — 10.30 Smrt na Nilu — 12.45 Božič v Avstriji — 13.00 Uredništvo — 15.00 Winetou — 16.35 Za predšolske otroke — 17.00 Tudi pošalili se je treba — 17.30 Ana in slamski kralj — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Skrivnostna, čudovito življenje — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 To je bilo 1983 — 21.15 Šport — 21.50 Zadnja postaja šafot — 23.20 Poročila.

SREDA, 28. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošalili se je treba — 9.35 Mednarodni nogometni turnir v hali — 10.20 Mali lord — 12.00 To je bilo 1983 — 13.00 Uredništvo — 15.00 Winetou — 16.35 Srebrna jelka — 17.05 George — 17.30 Ana in slamski kralj — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Globoke vode — 23.15 Poročila.

ČETRTEK, 29. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Eskimov prvi lov — 10.30 Veliki bondinec s črnim čevljem — 11.50 Ob ribniku — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Winetou — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Kiwi — pustolovščine v Novi Zelandiji — 17.25 Don in Peter — 17.30 Ana in slamski kralj — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Proslava k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Socialno kritična zgodba mladostne ljubezni — 21.20 Na pomoč! — Otto pride! — 22.05 Šport — 23.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 23. 12.: 17.30 Naša šola — 18.00 Glasba pomaga pomagati — 19.15 Otroci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Čudo življenja — 21.05 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.05 Kraljevi admiral — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 24. 12.: 8.45 Luč v temo — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Beseda k svetemu večeru — 20.00 Luč v temo — 20.15 Božična pripoved Petra Roseggerja — 21.45 Sona Ghazarian poje božične pesmi — 22.30 Georg Friedrich Händel: koncert na orglah — 22.40 Sto mojstrov — 22.50 Polnočnica.

NEDELJA, 25. 12.: 14.15 Poj z nami — 14.45 Božična pripoved Petra Roseggerja — 16.15 Songs of Christmas — 17.15 Tom & Jerry — 17.45 Potovanje okoli sveta — 18.30 Kilavec — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Trailer — 20.15 Mali lord — 21.55 Moja radost je življenje — 22.20 Sto mojstrov — 22.30 Daljnja prerija — 0.50 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 12.: 14.15 Poj z nami — 15.00 Nogometni turnir v hali — 17.00 Okay — 18.30 Kilavec — 19.20 Tom & Jerry — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Josef Meinrad bere Albina Luciani-ja — 20.15 Mozart — 22.20 Zloglasen — 0.00 Poročila.

TOREK, 27. 12.: 15.00 Čuda življenja — 15.55 Mozart — 18.00 Domovina gozdov — 18.30 Kilavec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Oddaja s Helmutom Lohnerjem — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 28. 12.: 14.50 In bila je luč — 15.35 Olivia Newton-John v koncertu — 16.35 Walt Disneyevi najmanjši junaki — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Domovina gozdov — 18.30 Kilavec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mozart — 21.40 Sto mojstrov — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Latigo — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 29. 12.: 15.00 Sto mojstrov — 15.15 Mozart — 16.40 Walt Disneyeve najčudovitejše živali — 17.30 Po Avstriji — 18.00 Domovina gozdov — 18.30 Kilavec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Deutsche Meister — 22.05 Poročila — 22.20 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 23. 12.: 17.20 Poročila — 17.25 Čez tri gore: Briški oktet — 17.55 Modro poletje — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Volilna konferenca SZDL — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Slovenski muzeji in galerije — 20.35 Ne prezrite — 20.50 Šerif v New Yorku — 22.00 Dnevnik — 22.15 Butch Cassidy in sundance kid.

SOBOTA, 24. 12.: 8.00 Poročila — 8.05 ZBIS: Steklarska pravljica — 8.25 Mi smo smešna družina — 8.55 Mali svet — 9.20 Pesem giba — Jugoslovanska moderna — 9.45 Zemljepisne posebnosti — 10.35 Slovenski muzeji in galerije — 11.15 Poročila — 16.55 Poročila — 17.00 Košarka: Borac — Šibenka, prenos — 18.25 Planet opic — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naše 28. srečanje — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Psiho, ameriški film — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 25. 12.: 8.50 Poročila — 8.55 Živ žav, otroška matineja — 9.40 Modro poletje — 10.10 Fantje s Hill Streeta — 11.00

625, oddaja za stik z gledalci — 11.25 Domači ansambli: Ansambel Lojzeta Slika — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.05 Poročila — 14.50 Priljubimo tišini — 15.20 Samomorilčeva žena — 16.55 Poročila — 17.00 Naš kraj: Sorica — 17.15 Športna poročila — 17.30 Portreti: Igor Torkar — 18.00 Preja v Črni na Koroškem — 19.15 Risanka — 19.25 TV in radio nocoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.55 Vreme — 20.00 Oblaki so rdeči, nadaljevanje in konec — 21.05 Športni pregled — 21.35 Naši olimpijci: Alpski smučarji — 1. del — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 12.: 17.20 Poročila — 17.25 Mi smo smešna družina — 17.55 Mogočni Mirko — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Podium — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Gabrijel, drama — 20.50 Spoznano, neznano — 21.50 Dnevnik.

TOREK, 27. 12.: 16.40 Šolska TV — 17.40 Poročila — 17.45 Piko dinosaver — 17.55 Naši zbori iz arhiva TV Ljubljana: škofja Loka z okolico — 18.25 Obalno-kraški obzornik — 18.40 Kratki film: Morski lev — 18.50 Knjiga — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Raskenovi — 21.05 Aktualna oddaja — 22.05 Dnevnik.

SREDA, 28. 12.: 17.05 Poročila — 17.10 Ciciban, dober dan: Zrcalce — 17.25 Pedenžep — 17.55 Glasba za kitaro — 18.25 Natranci obzornik — 18.40 Zdaj, ko leto se obrača: ZBIS — Zlati jabolani, ZLATA LADJA — Popolnina — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 35 mm — Filmska delavnica — 22.40 Dnevnik.

ČETRTEK, 29. 12.: 16.55 Šolska TV — 17.55 Poročila — 18.00 Človek in zemlja — 18.25 Koroški obzornik — 18.40 Zdaj, ko leto se obrača: ZBIS: Umba kumba, ZLATA LADJA: Uspavanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Tarče Mikea Androsa — 21.55 Dnevnik.

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 23. 12.: 14.10 Koroški obzornik — A. Feltnig: „Veselim se vsi skupaj tega rojstva božjega.“

SOBOTA, 24. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 25. 12.: 7.05 Duhovna misel — škof dr. Kapellari — Pred jaslicami (božične pesmi).

PONEDELJEK, 26. 12.: 7.05 Naj pesmica naša darilo vam bo.

TOREK, 27. 12.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Koroški obzornik — Jazz za vas.

SREDA, 28. 12.: 14.10 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 29. 12.: 14.10 Koroški obzornik — Literarno-glasbena oddaja.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10. Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Rupprecht-Straße 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42 20 86 sindok a. Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,
DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

S PODROČJA ŽENSKEGA VPRAŠANJA:

Kollontaj A. M.: ŽENSKA V SOCIALIZMU — 162 str. (Krt: knjižnica revolucionarne teorije; 7)

Tomšič V.: SAMOUPRAVLJANJE IN UDELEŽBA ŽENSK V RAZVOJU — 107 str. (Družbeno izobraževanje; 10)

Tomšič V.: ŽENSKA, DELO, DRUŽBA (izbor razprav) 407 str.

ŽENSKA V SLOVENSKE SLIKI IN PESMI (izbor slik in tekst) 128 str.

ŽENSKA V ZDRUŽENEM DELU — seminar ob mednarodnem letu žensk OZN, Bled — 2. zv. — 136 str.

Tomšič V.: ŽENSKA V RAZVOJU SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE JUGOSLAVIJE — 219 str.

Beers P.: ŽENSKA IN MOŠKI — 144 str. (Sodobna ženska)

Kveder Z.: NJENO ŽIVLJENJE — 237 str. (Iz slovenske kulturne zakladnice; 20)

ŠŠK ima svoje prostore v Tarviser Straže 16, tel. 51 15 34

Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbira tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimala.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

VESELE PRAZNIKE
IN SREČNO
NOVO LETO
vam želituristična
agencija

CARTRANS

tel.: (0 42 22)
51 26 80 in
51 28 25

Tudi v novem letu se priporočamo kot vaš partner pri organiziranju počitniškega oddiha, potovanja in izletov.

Poslovalnica: Paulitschgasse 7, A-9020 Klagenfurt/Celovec, (zraven „Naše knjige“)

VSEM MARLJIVIM BRALCEM
IN PRIJATELJEM KNJIGE
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN USPEŠNO NOVO LETO!

Slovenska
študijska knjižnica
9020 Celovec, Tarviser Straže 16
tel. (0 42 22) 51 15 34

„Rakete cruise missile bi letele 100m nad Jugoslavijo“

Mirovno gibanje in Jugoslavija

(Nadaljevanje in konec)

Kaj danes najbolj ogroža mir na svetu?

Vilfan: Danes sta vzrok napetosti v svetu obstoj in politika dveh blokov, ki se borita za prevlado v svetu. V svoj tabor poskušata zbrati — v različnih stopnjah odvisnosti — vse večje število držav, ki naj bi jim na ta ali oni način služile pri uresničevanju njihovih hegemonističnih ciljev. Vsemu temu smo vsak dan priča na Blaznem Vzhodu, v Latinski Ameriki, v Aziji in Afriki. Orožje je sredstvo zastraševanja in zaslužnjevanja, vsak dan tehnično bolj izpopolnjevano, uporabno na kopnem, na morju, v zrak — in sedaj tudi že v vesolju.

Zato je boj za razorožitev, kot sem že rekla, neločljivo povezan z bojem za pospeševanje pravice vsakega naroda in države do neodvisnosti, do suverena odločanja o svojem nacionalnem življenju in državni ureditvi in za oblikovanje novih ter pravičnejših mednarodnih političnih in go-

spodarskih odnosov.

Mislim, da je to medsebojno povezanost procesa vsestranske emancipacije narodov in razorožitve že zdavnaj lepo formuliral tovariš Tito: „Razorožitev je svojska oblika spreminjanja sveta in odnosov v njem. Zahteva sposobnost, da se to spozna, in pripravljenost, da se mednarodni odnosi postavijo na drugo osnovo.“ To pa kaže, kje je v boju za mir in razorožitev treba iskati zaveznike.

S tega zornega kota lahko tudi ocenimo težo, ki jo ima v boju za razorožitev gibanje neuvrščenosti. Mislím, da je to težo na simpoziju o gibanju za razorožitev in gibanju za človekove pravice, ki ste ga imeli leta 1982 na Dunaju, pravilno ocenil gospod Minar, ko je dejal, da bo osvoboditev od blokov v Evropi posledica razvoja v drugih področjih sveta — razvoja, ki bo vodil do slabljenja bipolarnosti in vloge oboroževanja za utrditev svetovnih interesov tako Sovjetske zveze kot tudi

Združenih držav Amerike na teh področjih sveta. Za to se danes bojujejo po vsem svetu, predvsem v tretjem svetu.

Kakšne so posledice blokovske politike na mirovno gibanje?

Veliki silni čutita, da mirovno gibanje, kakršno je danes, že ogroža bipolarizem in oboroževalno tekmo. Ljudje so vse bolj osveščeni, vse bolj informirani, vse bolj nasprotujejo politiki, ki nas žene v katastrofo, zahtevajo pogajanja in reševanje problemov, borijo se zoper nadaljnje oboroževanje in militarizacijo. Zaradi tega pa so mirovna gibanja tudi vse čedalje bolj napadov velikih sil, predmet političnega in ideološkega diskreditiranja, bodisi, da gre za tisti milijon ljudi, ki se je lani, ob drugem posebnem zasedanju glavne skupščine Združenih narodov o razorožitvi, zbral pred palačo Združenih narodov v New Yorku, bodisi za tiste stotisoče, ki so maja manifestirali v Berlinu, ali pa tiste neštete, ki se upirajo postavitvi evroraket.

Kako v Jugoslaviji ocenjujete mirovna gibanja v Zahodni Evropi. Kaj pričakujete od njih? Kaj meni misleč Jugoslovani o miru v svetu?

Vilfan: Za našo državo in njeno varnost je izredno pomembno vprašanje razorožitve v Evropi, in sicer

takšne, ki bi vzpostavila sistem enake varnosti za vse na nižji ravni oboroženosti. Zaskrbljeno spremljamo usodo razgovorov o evroraketah v Zenevi, ki so usodnega pomena za nadaljnji razvoj v Evropi in v celem svetu. Petstodvainsedemdeset raket, ki lahko s položaja v Zahodni Evropi v štirih do šestih minutah dosežejo cilje v Sovjetski zvezi in, ki se verjetno ne bodo izognile zračnemu prostoru nad Jugoslavijo. Uničevanje bi se vršilo na tleh Evrope, medtem ko bi ZDA ostale nedotaknjene. Cruise missile s Comisa na Siciliji bi letele svojemu cilju nasproti 80—100 metrov nad Jugoslavijo. Tudi sovjetski odgovori se ne bi izognili našemu zračnemu prostoru.

Smatramo, da je protijedrsko in protivojno razpoloženje v Evropi izredno pomemben dejavnik. To mnenje lahko najdete v mnogih uradnih izjavah Jugoslavije. Le mobilizacija milijonskih množic in njihov pritisk na uradne strukture lahko privede do praktičnih korakov v smeri razorožitve. Mislím, da je gibanju uspelo povečati občutljivost širokih slojev prebivalstva za mir, razorožitev in sorodna vprašanja, ki daleč presega vprašanja jedrske oborožitve (Sever-Jug, Vzhod-Zahod), deloma je zasluga mirovnega gibanja, da se nadaljuje dialog med velesilama. Ob-

čudovanja vredne so organizacijske sposobnosti nekaterih gibanj, požrtvovalnost in odločnost posameznikov, ki v njem sodelujejo, in njihova pripravljenost na žrtve. Kot da nam nije zadnja ura. O končnem rezultatu pa je težko prerokovati, posebno še, ker gre za tak dolg, zgodovinski proces.

Kakšna naj bo povezava med mirovnimi gibanji?

Vilfan: Vez med mirovnimi gibanji so pravzaprav zelo žive. Jugoslovansko ligo za mir vabijo na vse mogoče konference, simpozije in sestanke. Kljub raznorodnim programom organizacij, katerim pripadamo, nas družijo zavest nevarnosti in nujnosti akcije. Mnogi že sodelujemo z Združenimi narodi, ki so na prvem posebnem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov, posvečenem razorožitvi leta 1978 sprejeli platformo, ki nas lahko vse združuje.

To je sklepni dokument, sestavljen iz načelne deklaracije in akcijskega programa, ki je obdelal vse vidike razorožitve, ugotovil posebno odgovornost velesil in pomen javnega mnenja v akciji za razorožitev.

Posebno pomembni so po našem mnenju sestanki ob meji, ki jih Jugoslovani v sodelovanju s sosedi lahko organiziramo predvsem z obeh strani meje z Italijo in Avstrijo.

Žitara vas: O vodovodu in dvojezičnosti

O proračunu za prihodnje leto, o občinski vodovodni mreži, o povzemanju pristojbin za odvajanje smeti ter o vprašanih dvojezičnosti je tekla razprava na zadnji letošnji občinski seji v Žitari vasi.

Proračun za leto 1984 so pripravili izravnavo v višini 11,5 milijona šilingov, po besedah podžupana Pepelnarja je pošten proračun, ker ne zakrivo bodočih obremenitev, po mnenju OVP pa je sestradan proračun, ki nima nobenih težav. V imenu Enotne liste je Tine Hribnik vprašal v koliko so pri sestavljanju proračuna upoštevali predloge EL k proračunu, župan mu je odgovoril, da so npr. pri sredstvih za izgrajevanje poti povzeli sredstva za 10.000 šil., kar pomeni, da npr. niso upoštevali postavitev čakalnic, niti ni sredstev za most čez Belo in premalo sredstev za izgradnjo poti.

Wallner in Wiegele - med najboljšimi športniki Koroške

Najboljšega športnika in najboljšo športnico Koroške leta 1983 so prejšnji teden izvolili člani kluba koroških športnih novinarjev. Za najboljšega športnika so s 1160 točkami izvolili smučarja Franza Klammerja, ki je že leta 1977, 1978 in 1982 dobil to odlikovanje. Trikratna svetovna prvakinja v skibobu Hannelore Gigler pa je s 550 točkami osvojila naslov najboljša koroška športnica 1983.

406 točk so novinarji dali Zahomčanu Hanziju Wallnerju, ki se je uvrstil na 3. mesto. Wallner, ki je v minulem letu zabeležil uspehe v skokih za svetovni pokal (v končnem seštevku je bil na 14. mestu), je bil že leta 1981 izvoljen za najboljšega koroškega športnika, lani pa je bil tudi na tretjem mestu.

Tik za njim se je letos s 363 točkami uvrstil mladi zahomški skakalec Franci Wiegele, ki je letos dosegel naslov svetovnega prvaka juniorjev. Hanno Prettner, Hermann Brandstätter, Sieglinde Winkler, Bernhard Flaschberger, Rudi König in Peter Raffl sledijo v uvrstitvi. Počastitev teh desetih najboljših športnikov je bila minuli torek na koroški deželni vladi.

Predvsem pa po mnenju slovenskih občinskih zastopnikov ni pravično, da se obremenijo vaščani iz Gorič (do sedaj lastni vodovod), iz Vinograda (do sedaj pavšalna pristojbina) in iz Rikarje vasi (do sedaj 2.50 šil.) z vodno pristojbino v višini 4.50 šil. Za vse te tri vasi bi bilo to povišanje znatno višje kot za druge občane, za katere je povišanje tudi previsoko. Odborniki EL so nasprotovali ravno iz tega vzroka proračunu, ker se ne morejo strinjati z občinsko politiko, ki je leta zavlačevala reševanje skupnega vodovoda, sedaj pa nepravilno obremenjuje občane. Proračun je bil sprejet z glasovi SPO in OVP.

Soglasno pa je občinski svet sprejel nakup vodnih vrelcev od Orsini-Rosenberga. Občina plača bivšemu

grofu 400.000 šilingov, sme uporabljati vrelce, ki skupno dajejo 6,4 lit./sek., Orsini-Rosenberg pa ima pravico na večne čase dobivati vodo za vse svoje sedanje objekte brezplačno. Župan Posod je ocenil, da je občina napravila zelo ugodno kupčijo!

Do daljše diskusije je prišlo okoli vprašanja katero podjetje bo dobilo načrtovanje vodovoda v Žitari vasi. Že zadnji sejo je zaradi te točke OVP zapustila prostore. Tokrat pa je le prišlo do sklepa, da delo dobi STUAG (proti glasovom OVP). Vendar je tudi EL ostro kritizirala župana in sodelavce, ker so po mnenju Kukovice ravnali neiskreno. Morali bi vsaj vprašati firmo Lessiak (ki je ponujala izvedbo načrtovanja za vsoto, ki odgovarja 2,5 % celotnih gradbenih stroškov) ali bi delala za isto ceno, če je STUAG prišla s svojo ponudbo šele na dan občinske seje in je vse občinsko predstojništvo bilo prej za Lessiaka.

Proti glasovom ljudske stranke in EL pa so socialisti sprejeli tudi sklep o zvišanju pristojbine za odvajanje smeti. Za eno kanto za odpadke bo treba v prihodnje plačati 28.50 šil. kar je za 11 % več. Soglasja ni bilo, ker sta obe manjši frakciji opozorili na to, da so stroški za vzdrževanje življenja zrasli le za 8 %.

Ponovno pa sta frakciji OVP in SPO izpričali svoje negativno zadržanje do pravic slovenskega prebivalstva v občini. Že med proračunsko debato je „ljudski“ Eisner vprašal ali so stroški v zvezi s šolami tako visoki, ker je treba ravnatelju Kukovici plačevati najemnino za „po krivici pritrjene“ dvojezične napise, od župana pa je hotel vedeti zakaj občinski odbor ne informira o odločitvah vrhovnih sodišč v zvezi s Kukovicevo pritožbo. Na to je odgovoril odbornik Kukovica, ki je zavrnil napačno pisanje koroških časopisov, saj se vrhovno sodišče ni izreklo proti dvojezičnim napisom, ampak je le odrekalo njemu upravičenost tožbe, saj je že deželna vlada razveljavila občinsko pismo s katerim zahteva odstranitev napisov. Podžupan Pepelnar pa je nato še poudaril veljavnost sklepa občinskega odbora, ki je proti dvojezičnim napisom!

Tudi v zvezi s poročilom o turizmu (odbornik Plautz) je Tine Hribnik izrazil željo, naj bodo tokrat hišna imena v novih panoramskih kartah, v katerih so zaznamovane peš-poti za turiste, pravilno napisana. Franci Kukovica pa je vprašal ali bodo karte dvojezične. Nato je dobil nesmiseln, a kljub temu tipičen odgovor: župan ga je poučil, da dvojezičnost tukaj ni potrebna, ker ni jugoslovanskih turistov! Kljub evropskim protestom proti sklepom žitarskega občinskega odbora torej nekateri vidni občinski zastopniki še ne vejo, kaj so dolžni domačemu slovenskemu prebivalstvu.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 22. decembra 1983

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.13 šil.
Za 100 lir plačate	1.22 šil.
Za 100 mark dobite	696.00 šil.
Za 100 mark plačate	712.30 šil.

26. 12. 1983: 1. SANKARSKA TEKMA za Obir-pokal, Šmarjeta v Rožu (TVN Šmarjeta v Rožu).

Za praznike mnogo zadovoljstva in obilo uspehov v novem letu

ZELI

DR. FRANCI ZWITTER
ODVETNIK

Celovec, Paulitschgasse 5-7

VABILO NA

9. novoletni mednarodni namiznoteniški turnir

ki ga prireja dne 8. januarja 1984 Športno društvo Sele pod pokroviteljstvom Slovenske športne zveze v Celovcu. Vzoritev novoletnega namiznoteniškega turnirja bo v nedeljo, dne 8. 1. 1984 ob 9.00 uri v telovadnici glavne šole v Borovljah.

Prijave pošljite do 5. 1. 1984 na sledeči naslov:

Mirko Oraže, Unterbergnerstraße 17. A-9170 Borovlje/Ferlach
Poznejše prijave so možne, če je še kaj prosto.

Izžrebanje tekmovalcev bo 7. 1. ob 18. uri v farni dvorani v Selah.
Vodstvo turnirja: Mirko Oraže

Glavni sodnik: Walter Primig, sodnijski referent KNTZ ter sodnik ITTF

Prijavnina: S 30.—

mladinci in dvojice na osebo S 20.—

Igra se po izločilnem sistemu (pravilnik avstrijske namiznoteniške zveze).

Nagrajevanje sledi po finalnih tekmah.

Pripravljene so lepe nagrade.

Prireditelj ne jamči za izgubljene predmete.

V skupini A tekmujejo moški igralci iz inozemstva in igralci, ki tekmujejo v koroškem prvenstvu.

V skupini B tekmujejo dekleta (tudi inozemska udeležba)

V skupini C tekmujejo moški igralci 1. in 2. razreda ter začetniki brez inozemske udeležbe).

V skupini D nastopajo moške dvojice.

V skupini E pa mladinci (tudi inozemska udeležba).

Časovni red: Ob 9.00 uri skupini C in E, ob 10.00 uri skupina B, ob 11.30 uri skupina D, ob 13.00 uri skupina A.

Slovenska športna zveza

DSG Sele/Zell

Vsi prijatelji alpskega smučanja od blizu in daleč ste prav pristrčno vabljeni na tradicionalno ljudsko tekmo — turnir smuk z Oselce za

„Karavanškega medveda“

dne 6. 1. 1984, s pričetkom ob 11. uri.

Zbirališče je pri kmetu Francu v Selah na Zgornjem Kotu. Do tja se lahko pripeljete z avtomobili, kjer je na voljo dosti parkirnega prostora. Pol ure pred startom je pričetek žrebanja za startne številke. Po končani tekmi za medveda pa bo v Francovi Ogradi še otroški veleslalom za „Kekeca“, kjer se bodo pomerili mladi smučarji do 12 let starosti. Za prijetno domačo družabnost po kančanih tekmah bo poskrbljeno.

„Karavanški medved“

Dolžina proge 800 m, višinska razlika 150 m; speljana po stari kolovozni poti ki pelje čez sedlo Oselce in je razmeroma lahka. Posebna turna oprema ni potrebna, ker bo pot za vzpon teptana.

START in CILJ sta v dolini. Vsak tekmovalac prehodi peš (smuči na ramih) 800 m dolgo stepano pot. Konec poti je točno označen, tam je tudi kontrola, ki zabeleži startno številko tekmovalca. Slednji hitro naveže smuči in se takoj odsmuča nazaj na kraj STARTA.

Hoja + smuk = končni rezultat!

Tekmovalne skupine:

- dekleta od 13 do 15 let
- fantje od 13 do 15 let
- ženske od 16 do 30 let
- moški od 16 do 30 let
- ženske in moški nad 30 let

V vsaki skupini dobijo prvi trije kolajne (zlati, srebrni, bronasti). „Karavanškega medveda“ prejme eden od petih dobitnikov zlatih kolajn. Kdo bo tisti, se odloči v posebni spretnostni igri! Startnina: 50 šil. na tekmovalca — ob prejemu startne številke.

„Kekec“

Veleslalom za otroke ki se prične po končani tekmi za medveda. Dve tekmovalni skupini — do 9 let in od 10 do 12 let. Glavna nagrada za najboljšega dneva je „Kekec“, poleg tega bodo še lepe kolajne.

Startnina: 20 šil. ob prejemu startne številke. Za zdravniško pomoč bo poskrbljeno.

Vsak tekmovalac tekmuje na lastno odgovornost!

Prireditelj in organizator:
Slovensko planinsko društvo Celovec

Smučarski tečaj Slovenske športne zveze na Južnem Tirolskem

SŠZ vabi na enotedenski smučarski tečaj, ki bo v semestrskih počitnicah in sicer v času od nedelje 12. do sobote 18. februarja 1984

Tečaj bo v južnotirolskem smučarskem središču KRON-PLATZ/PLAN DE CORONES. Tečajniki bodo bivali v penzionu Rainegg (E. in I. Agstner) in v sosednjem penzionu (dvo- in tri-posteljne sobe s prho in WC) v kraju Oberolang ob vznožju nad 2000 m visoke planote s številnimi žičnicami, vlečnicami in sedežnicami.

V ceni 3.500 šil. je zajetih 6 polovičnih penzionov, 5-dnevna vozovnica za vlečnice in sedežnice, prevoz z modernim avtobusom Celovec—Beljak—Lienz—Sillian—Olang in nazaj, kakor tudi dnevni prevoz z istim avtobusom do smučišč. V ceno je vključen tudi pouk v smučanju oziroma smučarski izlet pod strokovnim vodstvom (v dopoldanskih urah). Udeležba šole smučanja je prostovoljna. Predvidena je tudi otroška skupina.

Cene: Otroci do 12 let imajo približno 25 % popusta.

Interesenti naj se prijavijo z naplačilom 700 šilingov na Posojilnici Celovec (konto št.: 2911).

Podrobnejše informacije dobijo prijavitelji še posebej.

ZELI

TISKARNA

Založniške in tiskarske družbe z o. j.

Tiskamo in dobavimo Vam:

vse vrste poslovnih in osebnih tiskovin v najkrajšem dobavnem roku

PRIJETNE
PRAZNIKE
IN MNOGO USPEHA
V NOvem LETU

BOROVLEJE Dollichg. 4
telefon 22 50
PODLJUBELJ telefon 22 32

Vsem prijateljem dobre knjige zadovoljne praznike in srečno ter uspešno novo leto!

KNJIGARNA

Naša knjiga

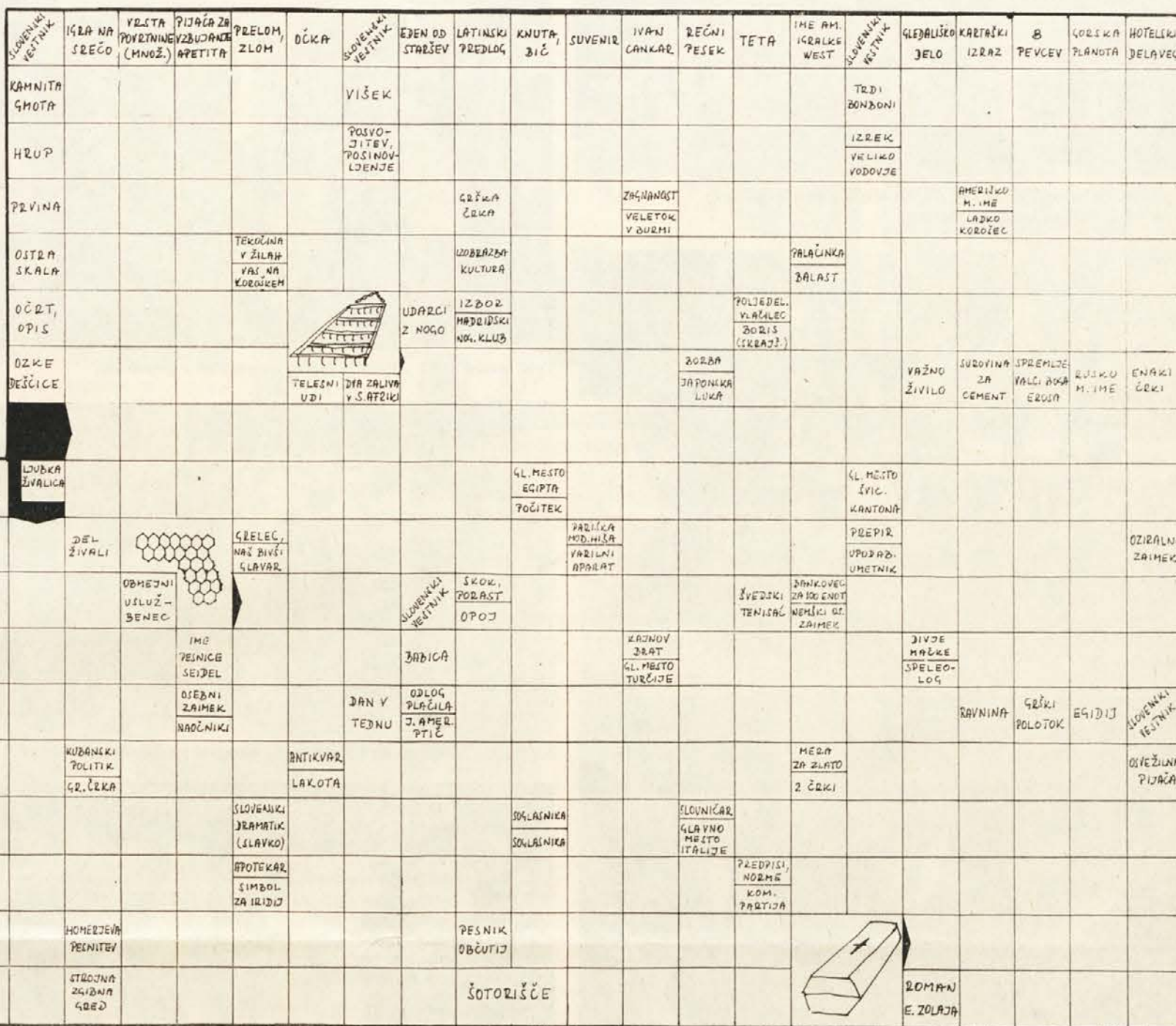
CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5-7

Velika nagradna križanka za praznike

Tudi letos smo za praznike pripravili veliko nagradno križanko, s katero želimo „zaposliti“ vse tiste bralce, ki se radi bavijo s tovrstnim razvedrilom in preizkušanjem svojega znanja. Upamo, da vam odgovorov na zastavljena vprašanja ne bo preveč težko najti; predvsem pa želimo, da bi bili ti odgovori tudi pravilni. Kajti med tiste, ki nam boste pravočasno poslali pravilne rešitve, bomo tudi tokrat razdelili lepe nagrade: razpisujemo tri nagrade – slovenske knjige in gramofonske plošče. Zdaj pa kar na delo, da potem ne boste zamudili roka, do katerega nam morate poslati rešitve. Namreč najkasneje do 10. januarja 1984 na naslov: Slovenski vestnik, St.-Ruprecht-Straße 19/IV, 9020 Celovec. Pri reševanju mnogo zabave in uspeha!

Posebej označeni vrsti vodoravno in navpično: naše voščilo.

Vrednost matrinega jezika

(Iz „Rodne grude“)

Slovenci, ki smo delali ali še delamo v slovenskih družinah na tujem, se pogosto pogovarjamo o materinem jeziku, o našem odnosu do njega in še posebej o tem, kdo nosi odgovornost za to, da številni otroci naših ljudi materinščine ne obvladajo. V pogovorih največkrat pridemo do ugotovitve, da smo krivi sami starši. Saj smo kar nekako nehoti pozabili, da so naše korenine neke v Jugoslaviji, Sloveniji. Podobno se dogaja tudi priseljencem drugih narodnosti.

Večina izmed nas se sploh ne zaveda, da bo prišel čas, ko nas bodo otroci vprašali, od kod smo doma. Ko bodo zahtevali odgovor na vprašanja, kakaj njemu rečejo tujec, pa čeprav tekoče govori jezik dežele, v kateri je bil rojen. Takrat bomo v zadregi mi, lastnemu otroku bomo morali priznati, da smo bili lažnivci, da smo mu praktično brez pravega vzroka prikrižali resnico o njegovem poreklu. Otroci pa imajo brez dvoma pravico do pravega odgovora, ker noče in ne more živeti brez pravih korenin.

Pred leti sem srečal znanca, s katerim sva se od časa do časa pogovarila o vsakdanjih zadevah. Moram pa priznati, da ga do tistega dneva nisem prav poznal. Vedel sem le, da je tudi on tujec, priseljenec, nikoli pa nisem ne spraševal ne razmišljal kaj več o njegovem poreklu. Tistega dne, ko sva se ponovno srečala, pa se mi je približal s solznimi očmi. Vedel sem, da ga nekaj teži, da bi mi rad nekaj povedal. Prislulnil sem mu, saj sem se zavedal, da mu bo laže takoj, ko bo nekomu razkril svojo bolečino. Njegova zgodba me je pretresla, zato si ne morem kaj, da je ne bi na kratko zapisal, saj je tako podobna tudi številnim zgodbam naših ljudi.

Leta 1939 je vojna vihra zajela svet. Nacistična nevarnost je zajela številne dežele. Prihajalo je do izdajstev, pobojev, zapiranj, ubijanja nedolžnih ljudi, do preganjanj in izseljevanj, uničevanj ljudi v koncentracijskih taboriščih. V enem izmed takih taborišč sta se našla tudi dva mlada človeka, fant in dekle. Veliko sta pretrpela in trpljenje ju je združevalo. Srečno sta dočkala osvoboditev. Fant je ob koncu vojne nekako pristal v Skandinaviji, za njim pa je prišlo še dekle. Poročila sta se in začela novo življenje v novi deželi.

Rodil se jima je sin, za njim pa še dve hčerki. Starša sta sklenila, da bosta otrokom zatajila domači jezik in

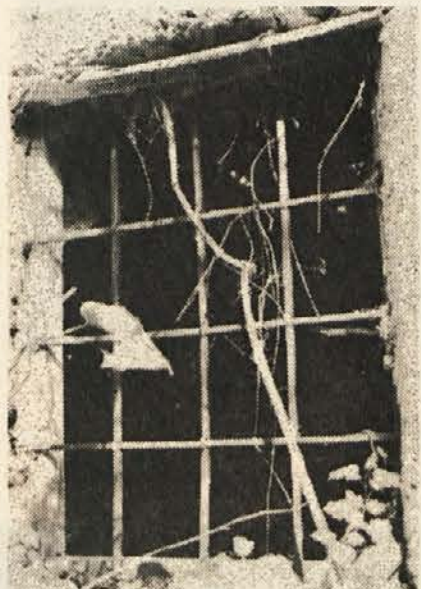
da bosta z njima govorila samo v tujem jeziku. Mislila sta si: v naši rojstni domovini sva preveč pretrpela, naj se ne bomo več vrnili, dovolj je bilo vsega. Življenje se pač začne znova. In tako so otroci doraščali, hodili v šolo, živeli v okolju, ki jim je bilo dovolj domače, saj so bili tam rojeni. Sin je končal osnovno šolo in

ker je bil priden, se je v veselje staršev odločil, da bo šole nadaljeval. Njegova želja je bila, da bi postal zdravnik. Tudi starša sta bila ponosna na to, da bo njun sin nekaj nekega postal, si uredil življenje, ki bo veliko dostojnejše od tistega, ki sta ga imela za seboj onadva.

Sin je že študiral na univerzi, ko je srečal sošolca, ki je z nekaterimi od kolegov govoril v jeziku, ki ga on ni razumel. Sin se je zdržnil, saj mu je bil ta jezik tako prijeten, lepo mu je zvenel, razumel pa vendarle ni ničesar. Prijatelj je vprašal, v katerem jeziku govori. Povedal mu je, da je to jezik njegovih staršev, ki ga govori že od rosnih let. Doma, je rekel, so vedno govorili v jeziku njegove matere, ki je v tej deželi priseljenka. Sinu, ki je tedaj že vedel, da tudi njegovi starši niso bili rojeni v tej deželi, je bilo pri srcu hudo. On jezika staršev ni znal. Takoj se je poznal, ali obstaja kje kakšna šola, kjer bi poučevali jezik njegovih dedov. Uspelo mu je, da je našel in vpisal se je v večerni tečaj. Bil je srečen, našel je svojo materinščino, ki se je je željno učil. Z radostjo se je seznanjal s skrivnostmi tega jezika, se učil te pojoče govorice. Staršem tega ni povedal. Oče in mati sta nenadoma opazila, da se jima sin odtuja. Zvečer je začel odhajati ven, ne da bi jima povedal, kam gre. Iz dneva v dan se je staršema bolj odtuževal, bil je zamaščen, oče pa ni imel moči, da bi sina vprašal, kaj ga teži, ker je vse

bolj čutil v sebi laž, ki jo je zakrivil do svojih otrok.

Približali so se prazniki, ki so v družini povezani s strogim postom. Sin je vedel za te običaje in zato je izkoristil to priložnost in si nakupil hrano zase, seveda mesne izdelke, za katere je vedel, da se jih ob postu ne je. Posedli so za mizo in mama je

prednje postavila postno hrano. Sin pa je odšel po svojo torbo, vzel iz nje hrano, ki si jo je kupil, ter začel brez besed jesti. Oče, mama, sestra so se samo spogledali. Oče je poblebel od jeze in rekel:

„Tega se danes ne sme jesti. V naši hiši smo se vedno držali podedovane tradicije, strogega posta, ki me ga je učil že moj oče!“

Nastala je tišina. Sin je brez odgovora jedel naprej. Potem mu je rekla še mama:

„Sin moj, ali ne slišiš, kaj ti je rekel oče? Ali res hočeš uničiti naše tradicije, naše lepe navade?“

Tedaj je sin vstal in v mirnem tonu rekel:

„So vas tega res naučili vajini starši, moji stari starši? Ali so vaju naučili še česa? Gotovo so vaju naučili tudi materinega jezika! Zakaj sta vidva meni zatajila svoj jezik? Me nista imela dovolj rada? Ne bom vaju sovražil zaradi tega, dala sta mi življenje. Toda zavedajta se, da tudi jaz ne bom spoštoval drugih vajinih tradicij, na primer tega vajinega posta!“

Nasprotja doma so bila vse večja. Prepada med sinom in starši je bil čedalje globlji. Teden dni za tem si je sin našel stanovanje in se odselil od doma. Nadaljeval je študij in ga uspešno končal in res je postal to, kar sta si starša ves čas želela. Ponosna sta bila nanj kljub vsemu. Sin je starše obiskoval vse redkeje.

Sin se je odločil, da si bo ogledal svet. Popotoval je po raznih državah in med drugimi državami je obiskal tudi domovino svojih staršev. Ogledal si je številne znamenitosti, si izpopolnjeval jezik in ponosen je bil na to deželo, iz katere izvira njegov rod, čeprav sta mu oče in mati to ves čas zatajevala. V tej davni domovini je našel tudi življenjsko družico in se oženil. Pripeljal jo je s seboj v državo, kjer je bil rojen, vendar pa se z ženo nista naselila v rojstnem kraju, temveč skoraj 600 km stran od staršev. Z ženo sta se odločila, da bosta otroke sama učila materinega jezika.

Mati in oče sta ostala sama. Zdaj jima je žal za vse, kar sta zagrešila. Zdaj bi rada učila, a nimata več koga. Le ob poletnih počitnicah jima sin dovoli, da vsaj za nekaj dni vzameta k sebi malega vnuka. Igrata se z njim, veselita se in ga učita tudi nekaj tako zanemarljive materinščine.

Ivan Pucko
(Malmö, Švedska)

Sliki sta s foto-razstave Mihe Obličnika, ki je bila pod naslovom „Usahnjeni tok“ prirejena v prostorih Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju.

Pomembna prireditev za vso našo narodno skupnost — novi mladinski dom SŠD v Celovcu.

Kapelški športniki so z uspehom priredili tekmo v smučarskih skokih na Obirskem.

Zadnji razgovor naših predstavnikov s kanclerjem dr. Brunom Kreiskym.

Moštvo SAK, ki si je osvojilo naslov prvaka vzhodne koroške podlige. Z leve na desno: (zadaj) trener Avdič, Lampichler, Salkič, Kreutz, kapetan Woschitz, Velik, S. Hobel, Wieser; (spredaj) M. Hobel, Lazarevič, Mrkun, Sadjak, Polanšek, Zablatnik.

Učenci glasbene šole so ob zaključku šolskega leta nastopili v Celovcu in javnosti pokazali kaj znajo.

Na pragu novega leta

Tudi igralci SPD „Bilka“ v Bilčovsu zaigrali z uspehom.

Na Obirskem so se že petič srečali pisatelji narodnostnih manjšin.

Radiški prosvetaši so se predstavili tudi z igro.

Franci Wiegele osvojil naslov svetovnega mladinskega prvaka v smučarskih skokih.

Zveza koroških partizanov se je ob 40-letnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta s posebno svečanostjo spomnila svojega padlega junaka.

Dogodki v letu 1983 v slikah

Slovenski
VESTNIK

Zveza koroških partizanov je na Šentjanških Rutah odkrila spominsko ploščo padlim partizanom.

Med novimi pridobitvami na gospodarskem področju je tudi poslopje Posojilnice v Ločilu.

še bežen pogled nazaj

V okviru rednih stikov, ki jih ima slovenska narodna skupnost na Koroškem z matičnim narodom, so se predstavniki naših političnih organizacij srečali tudi s predsednikom RK SZDL Slovenije Francetom Šetincem.

Slovenska prosvetna zveza je vse svoje večje prireditve posvetila svojemu 75-letnemu jubileju.

Umrli je vodja slov. manjšinskega šolskega oddelka in nekdanji urednik Mladega roda, Rudi Vouk

Valentin Hartman prejel odličje Osvobodilne fronte.

Zveza slovenskih žena obhajala 40-letnico svojega obstoja.

Slovenska prosvetna zveza je imela v gosteh Slovensko stalno gledališče v Trstu, ki je v Mestnem gledališču uprizorilo igro Mutasti bratje.

Folklorna skupina KUD „Sonja Marinkovič“ iz Novega Sada večkrat gostovala na Koroškem.

Fridl Kapun postal predsednik Zveze slovenskih zadrug

5. Zimskega spominskega pohoda „Arihova peč“ nad Šentjakobom v Rožu se je udeležila velika množica ljudi.

Pesnik Gustav Januš je izdal slovensko in nemško zbirko svojih pesmi. Za prevod v nemščino je poskrbel znani avstrijski pisatelj Peter Handke.

Zveza koroških partizanov je pri Peršmanu v Lepeni obnovila partizanski spomenik, ki je bil pred 30 leti razstreljen v Šentrupertu pri Velikovcu.

Slovenska prosvetna zveza je v kulturnem domu na Radišah priredila z uspehom koncert mladih kantavtorjev iz Trsta, Slovenije in Koroške.

Pavle Merku:

Slovenska kultura - nihalo med Romanijo in Germanijo

Sam zemljepisni položaj in vsa naša zgodovina, tesno odvisna od pogojev, ki jih je tak položaj ustvarjal, sta naši kulturi vsiljevala gibanje nihala med Romanijo in Germanijo. Iz Romanije smo takoj po naselitvi sprejeli oglejsko krščanstvo in zgodnje oblike družbene akulturacije; po osmem stoletju smo iz Germanije doživeli frankovski politični pritisk in salzbursko misijonarsko konkurenco ter sprejeli močan besedni adstrat, ki govori o novih življenjskih navadah, predmetih, delovnih postopkih. S širjenjem monastičnih organizacij smo v srednjem veku predvsem iz Italije spoznavali nove oblike obdelovanja zemlje posebno pri skrbi za nekatere gospodarske pomembne kulture, prva med katerimi je gotovo kultura vinske trte (benediktinci v Trstu so od l. 1114 dalje učili okoliške slovenske kmete paštinati zemljo za umnejše in uspešnejše izkoriščanje bregov s kulturo vinike; in vino je bilo vse do 18. stoletja eden treh stebrov tržaškega gospodarstva). Germanski fevdalizem je po vseh slovenskih krajih z edino izjemo Benečije širil družbenopravno normativo, ki je zaznamovala najdaljšo dobo naše zgodovine in ustvarila prvi, usodni, trajni razpor med skrajnim slovenskim zahodom in matico. Iz Romanije sta humanizem in renesansa zavela skozi ves slovenski prostor in ustvarila nove kulturne potrebe, ko je iz Germanije posegla reforma in omogočila, da smo Slovenci vstopili polnopravno med knjižne, to je med kulturne, zgodovinsko priznane narode. S protireformacijo, ki jo naši zgodovinarji v marsičem še podcenjujejo, je iz Romanije z barokom, z akademijami, s prvimi znanstvenimi zanimanji prišel k nam tako potreben vpliv romanske iznajdljivo-

sti, elegance, smisla za fantazijo. Toda od Marije Terezije naprej je nihalo spet pritegnil sever: moderna državnost, upravna urejenost, ustanovitev rednega šolstva, vojske in vseh aparatov, ki so potrebni za obstoj moderne države, so navezali glavnino slovenskega naroda na dunajski vzor. Samo še enkrat se je v zadnjih desetletjih 18. stoletja in v prvih desetletjih naslednjega vsaj malo obrnilo na zahod: z Zoisom in s Čopom (to je s Prešernom) je italijanska kulturna tradicija spet pomenila močan privlačen pol. Toda odtlej se je nihalo dokončno ustalilo in kaže neizprosno na sever: tedaj je začela miselnost osrednjih Slovencev, vseh avstrijskih Slovencev, postajati čedalje bolj nemška. To je še danes v Ljubljani opaziti pri arhitekturi, pri še tako sodobnih urbanističnih rešitvah, pri prometnih predpisih, pri modi, najprej torej pri vseh vidnih zunanjih znamenjih. A v neki meri velja to pri znanstvenem razgledu, pri miselni urejenosti, pri osnovnem življenjskem naklonu.

Pešeren, to ve vsak šolobezven Slovenec, se je zgledoval po Petrarci, ki je pisal svoje sonete in ko je v Krstu in drugje rabil enajsterec. Toda njegov enajsterec, ki bi ga morali brez izjeme razlagati kot Petrarcov enajsterec, kot italijanski enajsterec torej, razlagajo vsi slovenski učenjaki z metodami nemške metrike kot peterostopni jamb. V nemških šolah so se tako učili in tako so sami učili svoje učence in to se samogibno prenaša iz roda v rod. Toda peterostopni jamb nima nič opraviti z italijanskim enajstercem, je dejansko Prokrustova postelja, na katero natezajo osredjeslovenski izvedenci metrike Prešernov verz, da ga razlagajo v skladu s svojo togo pred-

stavo o vserešljivosti problemov slovenskega verza z nemškimi merili.

Kar se je nihalo ustavilo proti severu, ni več upati na kako spremembo. Trume slovenski učenjakov so gledale proti severu, hodile raziskovat severne arhive, se naprej učile severnega jezika, navajale severno bibliografijo pri svojih učnih razpravah. Redke izjeme potrebujejo trdno pravilo. Arhivi na zahodu, na strani torej, ki jo je naše zgodovinsko nihalo v davni dobi poznalo, so našim ljubljanskim kolegom in učenjakom neznani. V njih leži ogromno prič, ki bi lahko še osvetljevale slovensko zgodovino. Toda nihalo kaže na sever. Pokukaš malo v te zahodne arhive, najdeš slovenska plemiška pisma, ki v marsičem dopolnjujejo vrednost o naši preteklosti, pa že tvoj ljubljanski kolega podvomi in ti podtakne falzifikat. Ni pač v skladu s smerjo, ki jo kaže nihalo, in moti dogme, ki so se ustale pod negibnim nihalom dialektiki v brk.

Nihanje med Romanijo in Germanijo je ustvarilo slovensko zgo-

Gorjanski grad

Odlomka „Slovenska kultura“ in „Bogastvo slovenščine“ povzemamo iz knjige z naslovom „Poslušam“, ki jo je napisal tržaški Slovenec Pavle Merku in jo je letos izdalo Založništvo tržaškega tiska. Avtor daje dragocene napotke za uživanje glasbe in razvija zanimive misli o pomenu narečja.

Pavle Merku je v svoji mladosti znal in uporabljal le italijanski jezik, v ušesih pa mu je bila tudi melodija slovenskega narečja. Starša (oče Slovenec, mati ni bila Slovenka) sta bila socialno odvisna. Da ne bi izgubila službe, so doma uporabljali italijanski jezik. Šele med drugo svetovno vojno, pod pogoji konspiracije, se je Pavle Merku začel učiti slovenščine. V povojnih letih se je izpopolnjeval in nato študiral v Ljubljani slavistiko.

dovino in kulturo. Dvestoletna zagledanost v nemški sever in odpo-ved vsakega zanimanja za roman-ški zahod je privedla do atrofizacije slovenske znanstvene miselnosti. In prav ta atrofizacija je eden vzrokov današnje nesposobnosti osrednjih Slovencev za razumevanje Slovencev v Italiji. Trst in Gorica ne delita več zgodovinske usode z drugimi bivšimi avstr. Slovenci, več rodov se je že rodilo v povsem drugačnih razmerah in razlika v miselnih in življenjskih navadah vedno ostreje oddvaja dve veji slovenskega naroda. V Italiji živimo danes bivši avstrijski in bivši beneški Slovenci, dediči nekdanjega razpona med avstrijskimi in beneškimi Slovenci: a naša volja do obstoja nam je dala razumeti, da imamo pred sabo skupno pot, in že nekaj desetletij usklajamo napore. Nova državna meja je dejanska nova realnost. Ljubljana, ki gleda na vse, kar zadeva slovenščino celo, skozi svoj togi etatizem in priznava slovenščino zunaj državnih meja le toliko, kolikor se sklada prav s temi togimi etatističnimi načeli, in Slovenci v Italiji, ki tvorimo živo slovensko nacionalno skupino in kot taki hočemo obstajati, se razha-

jamo s hitrostjo, ki se s časom povečuje.

To je danes opazno pri samem jeziku, ki ga govorimo in pišemo. Pri izrazju, sintaksi, podobi stavka. Celotistih tujk ne rabimo. Ko berem danes osrednje slovenske časnike, imam vtis, da je to drugačen jezik. Da ne skrbimo zanj v isti meri, na enak nači. Celotistim v ljubljanskih časnikih na neroden prevod iz srbsčine, mi je taka slovenščina nujno bolj tuja od ne- bogljene slovenščine tržaškega in goriškega časopisa z vsemi kalki iz italijanščine. Ko izmalčijo ljubljanski časnikarji naša krajevna imena ali jih uporabljajo kar v tuji obliki, mi je to znak nerazumljivega mazonizma. Ko pišejo naši znanstveniki zveržene periode s kopičenjem odvisnikov do 4. stopnje in povrhu še z nenehnim ponavljanjem iste- ga podrednega zaimka ali veznika in se ne prebijem do konca periode, ne da bi spotoma izgubil rešno nit naravnega smiselne razvoja, se hudujem ob misli in hkrati vprašujem, ali taki pisci nočejo, da bi jim bralec sledil in imel ob branju zadoščenje. Kje iskati razlog za tako nemarno rabo jezika?

VSEM DELAVCEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
PRIJETNE PRAZNIKE IN OBILO USPEHA V NOVEM LETU 1984 ŽELI

GRADBENI MOJSTER

ING. ALOJZ MERTEL

9232 ROŽEK, tel. (0 42 74) 27 25

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim članom,
kupcem in prijateljem

Kmečka gospodarska zadruga Pliberk

s poslovalnicama v ŠMIHELU
in ŽVABEKU

GRADBENO PODJETJE

Franc Begusch

BISTRICA V ROŽU, tel. (0 42 28) 20 46
CELOVEC, Wiegelegasse 20, tel. (0 42 22) 22 7 70

ŽELI VSEM NAROČNIKOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM
PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE TER USPEŠNO NOVO LETO!

A&O samopostrežna trgovina
gostilna s tujskimi sobami

Janko Ogris

V BILČOVSU
telefon (0 42 28) 22 49

Vsem cenjenim odjemalcem,
gostom in prijateljem ter
bivšim sotrpinom izseljencem
vesele praznike
in srečno novo leto!

Vsem cenjenim odjemalcem,
znancem in prijateljem
želi
blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto

Franz Stern

ESSO-ČRPALKA ZA BENCIN
ŽELEZNA KAPLA
tel. 0 42 38/305

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem želi vesele praznike in srečno novo leto

Trgovina Ogris-Martič

trafika
in
tujske sobe

BILČOVŠ telefon (0 42 28) 22 51

Pavle Merku:

Bogastvo slovenščine

Tudi v mojem razmerju do jezika ima posluš glavno vlogo. Skupaj s slovenščino in ukrajinščino je slovenščina eden redkih slovanskih jezikov, ki pozna mnogo diftongov; in narečja so z njimi še bogatejša kakor knjižni jezik. Z vsemi svojimi vokali in diftongi zveni slovenščina mnogo bogatejša od hrvaščine, da omenim med drugimi slovanskimi jeziki le najbližjega. Nadiško in terško narečje — da se omejim le na svoje področje in ne navedem samo obvezna dolenjska narečja — sta ohranila še muzikalni naglas in zvenita zato toliko bolj muzikalno kot ostala primorska in osrednja narečja: s tem nima torej slovenščina ničesar zavidati hrvaško-srbskemu muzikalnemu naglasu. Končno ima menda slovenščina še prvenstvo med slovanskimi jeziki v narečni razčlenjenosti: ne samo razmerje med številom govorečih in številom narečij statistično izpričuje to prvenstvo, temveč je razčlenjenost tudi znotraj vsakega narečnega območja tako pisana, da zaznava občutljivo uho od kraja do kraja razlike v zvenu glasov, besed, stavka in v govorni melodiji. To seveda čuti vsak preprost Slovenec, ki ponavlja že stoletja: „Vsaka vas ima svoj glas.“

Slavist se lahko veseli slovenščine še iz enega razloga: to je njena arhaičnost, ki ji prihaja od obrobne pozicije v slovanskem svetu, in ta arhaičnost se stopnjuje na severnozahodnem robu (Zilja, Rezija, Ter) spet do dragocenega prvenstva: čar arhaičnosti pa je svojevrstna poslastica za občutljiv posluš.

Na veliko bogastvo slovenščine so bili pozorni naši najboljši pisa-

telji in pesniki, ki so zbirali sredstva za svoje izražanje; ne mislim ponavljati, kar so že mnogi pisali o tem: že od **Brižinskih spomenikov** naprej imamo dovolj gradiva, da se prepričamo, kako so znali izbirati besede in jih vdelati v pisano sporočilo, da zveni slovenščina iz njega v vsi svoji lepoti in bogastvu.

Kaznovana narečna književnost

Zakaj pa ni med Slovenci našla prostora, ki ga je vredna, narečna književnost? Narečje je bilo pri nas v nekaterih obrobni okrajih v knjižni rabi — redkokje je še — le iz zgodovinskopoličnih razlogov: v Prekmurju do nastanka Jugoslavije; v Benečiji so rabili narečje v kar veliki meri predvsem pri homiletični literaturi v vsem 19. stoletju in še pozneje, medtem ko so pri katekizmu in molitvenih vzorcih od srednjega veka do fašizma uporabljali pretežno enotno, to je knjižno slovenščino. Po drugi svetovni vojski rabijo v približno enakem razmerju narečje in knjižni jezik; v Reziji so vedno rabili zgolj narečje. Drugje je knjižni jezik do nastanka Jugoslavije bil skorajda edino politično orožje v rokah slovenskega naroda pri ustvarjanju narodne enotnosti in v boju za nacionalne pravice; prav to dejstvo je zaviralo nastanek disperzivnih narečnih književnosti ali je rabo narečja ozko zamejilo, kakor na primer med Korošci (**Leški rokopis**, Drabosnjak). Toda danes? **Plička briegarca** Ludvika Zorzuta leta osamela v višinah prave poezije in poje svoje briške pesmi skoraj brez odmeva v

slovenskem prostoru. Zorzut prisluškuje svoji slovenščini in jo rabi enako bogato kakor kak Župančič. Ne poznam je druge narečne zbirke, ki bi jo postavil ti ob stran. Pesmi Marije Mijotove v svetoivanskem tržaškem govoru so sicer pristrčen in vredne, a pri njih je prav jezikovni medij, ki me moti: to ni polnovredno, bogato slovensko narečje, to je že mestni periferni govor, bornenjši v svoji izraznosti, neprožen v svoji intenziteti, povrhu še neobogljeno zapisan. V drugih primerih kar jih poznam, imamo opraviti le z verzificirano banalnostjo.

Narečna poezija je vzkliknila danens le v Reziji s tisto silovitostjo, ki ji prihaja od dejstva, da je edino možno izrazilo za Rezijana, ki si hoče dati duška s poezijo. Vsi trije mladi Rezijani, ki jih je potres leta 1976 presunil in osvestil, da so se oklenili domače besede, so prisiljeni prisluškovati rodni govorici, da iz nje naravnost črpajo izrazna sredstva, ki so jim potrebna. Nima rezijanskih šol, slovnice, besednjakov, pa tudi k Baudouinu de Courtenayu in k Ramovšu se ne bojo zatekli, da izvejo, kako pišeš po rezijansko. Prisiljeni so torej prisluškovati govorjenemu jeziku in izbirati v živi rabi besede in zveze zaradi pomenskega naboja in zvočnega učinka, iščejo pristne rezijanske izraze v govoru, ki je čedalje bolj poplavljen s tujo navlako, si vsak sebi ustvarjajo pesniški jezik, kakor si ga je ustvaril Prešeren. In to v času, ko se je drugje že nekaj rodov slovenskih pesnikov temu odreklo.

MIROSLAV KOŠUTA

Tržaški epigrami

V leposlovni zbirki „Robidnice in maline“, ki jo je letos izdalo Založništvo tržaškega tiska, je zbranih 100 epigramov Miroslava Košute, tržaškega Slovenca, ki je ravnatelj in umetniški vodja tržaškega gledališča. Marsikateri epigram najde svojo paralelo tudi v naših narodnostnih okoliščinah.

UTEMELJENA UTEMELJITEV

Sem slišal utemeljitve in primere, češ da je narodnost le stvar izbire in kot Slovenec v Trstu da sem tujec — pa sem izbral, da bom odslej Zulujec.

ZAŠČITA MANJŠIN

Za Slovence, Nemce in Furlane pa za Trebence in za Križane kuhar v parlamentu zakon kuha: prej bo godlja kot užitna juha.

UJETNIK

Ujet sem v neizprosni zanki v obliki rdečega računa v banki.

SKUŠNJE PO SKUŠNJAVAH

Dovolj sem star in nisem obogatil, zato pa vem in rečem po pravici: lahko imeti glavo je na vratu, težko na hrbtenici.

DOMOVINA

O, kako je bil navezan na domovino! Bila mu je smisel, bila mu je mati. Ko pa je nehala dajati, jo je ozmerjal s pocestno deklino.

ZVESTOMA DO GROBA

Predan je stvari in za njo gori, zato pa noče proč od oblasti.

UVELJAVLJENA DVOJEZIČNOST

Politiki nam govore le dvojezično, a dvojezičnost pojmujejo različno: imajo dva jezika v tej zadevi, da desni brž zanika, kar obljubi levi.

Luč v temo

Avstrijske dravske elektrarne DD bodo letos namesto običajnih božičnih voščil in božičnih daril spet dale znaten prispevek na razpolago za akcijo „Luč v temo“ v korist gibalno oviranim otrokom.

Prepričani smo, da imate razumevanje za ta dobrodelni ukrep.

Želimo Vam po tej poti vesele praznike in srečno novo leto!

Avstrijske dravske elektrarne DD, Celovec
Österreichische Draukraftwerke AG, Klagenfurt

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želi

Klub slovenskih
občinskih odbornikov

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN SODELAVCEM
ŽELI
VODSTVO TOVARNE CELULOZE OBIR
VESELE PRAZNIKE
IN USPEHA POLNO LETO 1984

OBIR

TOVARNA CELULOZE

9133 MIKLAVČEVO
tel. (0 42 38) 504

VSEM PRIJATELJEM, SODELAVCEM, ODJEMALCEM IN KUPCEM
ŽELIMO VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO 1984

topsport

SPORT-SHOP

s poslovalnico v Pliberku

Tudi v letu 1984 Vam nudimo
kompleten športni program

Vsem delavcem in prijateljem prijetne praznike in obilo uspeha
v novem letu želi

T E S A R S T V O

GASSER

BILČOVS, tel. (0 42 28) 22 19

intrade

zunanjetrgovinska družba z o. j.

in

IPH Holzindustrie

Trgovinska Komanditna družba
CELOVEC, PARADEISERGASSE 9/II.

ŽELITA SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM
VESELE PRAZNIKE
IN USPEHA POLNO LETO 1984!

Prijetne praznike
in srečno
novo leto
želi

MALEJEVI

NASLEDNIKI

TRGOVINA
GOSTILNA
IN BENCINSKA ČRPALKA
V BRODEH POD LJUBELJEM

Zadovoljne
božične
praznike
in uspešno
novo leto!

Janez Weiss

KROJAŠTVO

ŠT. JANŽ V ROŽU
telefon (0 42 28) 23 01

Podružnica **CELOVEC**
Spittalgasse 12
tel. (0 42 22) 51 37 52

Vesele praznike
in srečno novo leto
želi
vsem odjemalcem

TRGOVINA **Kušej** ŠMIHEL

in

SPAR

PLIBERK

Podjetje za električne instala-
cije vseh vrst in izdelavo moder-
nih stikalnih naprav

Strokovna
elektrotrgovina

Ing. T. Schlapper

ŠT. JAKOB V ROŽU
telefon (0 42 53) 216

želi vsem odjemalcem in naroč-
nikom vesele božične praznike
in srečno novo leto

PRIJETNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

želi TRGOVINA - GOSTILNA **MAK** PODLJUBELJ

KRISTIJAN BREZNIK

9020 CELOVEC, VÖLKERMARKTER STRASSE 99 telefon 31 6 70
telex 42228

- Veletrgovina - import - eksport
- Radenska in Rogaška mineralna voda
- Pivo Union

- Vina: Rebula, briška
Beli Pinot, Brda
Žilavka, Mostar

- Merlot, koprski in briški
Barbera, Vipava
- Vranac, Črna gora
Cviček za diabetike

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO!

Vesele praznike
ter
srečno in uspešno novo leto
vam želi

elektro enzi

PLIBERK - BLEIBURG
telefon (0 42 35) 22 92

Vesel božič in srečno novo leto
želi
GOSTIŠČE

JUENA

Alojz in Alenka
Gregorič

PRIJETNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO

želi

TOVARNA

ELAN

CARIMPEX

VELETRGOVINA S POHIŠTVOM

I Z V O Z
U V O Z
T R A N Z I T

CELOVEC - KLAGENFURT
Gabelsbergerstraße 24
telefon (0 42 22) 51 37 02

LESNA TRGOVINA IN ŽAGA

Trampuš

NONČA VAS - PLIBERK
EINERSDORF - BLEIBURG

Želi vsem partnerjem vesel božič
in srečno ter zadovoljno novo
leto 1984

*Vesele božične praznike
in uspešno novo leto želijo*

družine RUTAR družina SIENČNIK

DOBRLA VAS — ŽITARA VAS — KLOPINJSKO JEZERO

RUTAR CENTER
POHIŠTVO — ELEKTRO
DOBRLA VAS
HOTEL — TRGOVINA — LIDO
DOBRLA VAS

TRANSPORTNO PODJETJE
DOBRLA VAS
SUPERMARKET — CAFE
KLOPINJSKO JEZERO
TRGOVINA — GOSTILNA
ŽITARA VAS

NAŠE SRCE
NAŠIM NAROČNIKOM
IN ODJEMALCEM

ZA BOŽIČ
URE RAZMIŠLJANJA
ZA NOVO LETO
ZAHVALA ZA VAŠE ZAUPANJE
V NOVEM LETU
ZDRAVJE, USPEH IN ŠE
NAPREJ TAKO PRIJETNO
SODELOVANJE

**NORA
REPRO
TISK**

A-9020 Celovec - Linsengasse 59
Tel. 0 42 22/55 2 65

Vsem stalnim in zvestim gostom se ob koncu leta zahvaljujemo za obisk in sodelovanje ter želimo vesele praznike in uspehov polno novo leto 1984

HOTEL OBIR

ŽELEZNA KAPLA

TELEFON (0 42 35) 381

GOSTIŠČE - PENZION

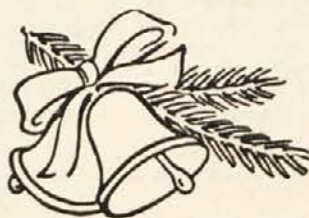
WUTTE

VESELE OB ZABLATNIŠKEM JEZERU

Želi vesele praznike
in srečno novo leto
ter se priporoča za
vse gostinske usluge

VESEL BOŽIČ
IN SREČNO NOVO LETO
VSEM GOSTOM
IN PRIJATELJEM NAŠE HIŠE

HOTEL - RESTAVRACIJA
BREZNIK
PLIBERK - BLEIBURG

VESEL BOŽIČ
TER USPEHA POLNO
NOVO LETO 1984
VSEM ČLANOM,
SODELAVCEM IN PRIJATELJEM
ŽELI

Slovensko prosvetno društvo
„JEPA-BAŠKO JEZERO“

Zadovoljne božične praznike in srečno novo leto želi

Mihael ANTONIČ

TRGOVINA
HOTEL

REKA PRI ŠT. JAKOBU V ROŽU

Vsem poslovnim prijateljem
in znancem želi

VESEL BOŽIČ
IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1984

družina

Štefan Gregorič

- sanitarne in
- vodovodne naprave
- centralne kurjave
- kovaštvo

MALA VAS 5
9142 GLOBASNICA

Prijetne praznike
in srečno novo leto
želi

J. Lomschek

Tihoja 2 (Šentlipš)
9141 Dobrla vas

(0 42 37) 22 46

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi
SPAR-TRGOVINA in **GOSTILNA**
z dvorano za vsakovrstne prireditve

Smrečnik-Šoštar

GLOBASNICA

telefon (0 42 30) 211

Prijetne praznike in uspešno
novo leto 1984

gostilna pri
„Tišlarju“
družina Gabriel

ŠT. JANŽ v ROŽU, p. Svetna vas
telefon (0 42 28) 26 01

Blagoslovljene božične praznike
in zdravo novo leto želi

TRGOVINA

KRIVOGRAD

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

*Vesel božič
in srečno novo leto 1984
želi jo*

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu

9020 CELOVEC, PAVLIČEVA 5—7
telefon (0 42 22) 51 23 65, telex 21 62

SE PRIPOROČA

za izvedbo vseh Vaših denarnih poslov

- Ekspresno prenakazovanje in plačevanje v tuzemstvo in v inozemstvo
- Menjalnica po najugodnejših tečajih
- Safeji
- Depot knjižic in vrednot
- Poštni predali
- Nočni tresor

Poslovalnico Beljak

9500 BELJAK, KAISER-JOSEF-PLATZ 6
telefon (0 42 42) 27 3 77

Posojilnice

BILČOVŠ
BOROVLJE
CELOVEC
GALICIJA

DOBRLA VAS
s poslovalnicama
SINČA VAS
ŠT. PRIMOŽ

GLINJE
s poslovalnicami
PODLJUBELJ
SELE
ŠMARJETA V ROŽU
GLOBASNICA
HODIŠE
ŠT. JAKOB V ROŽU
ŠT. JANŽ V ROŽU

KOTMARA VAS
LEDINCE
s poslovalnico
BAČE
LOČILO
MARIJA NA ZILJI
PLIBERK
s poslovalnicama
ŠMIHEL pri Pliberku
ŽVABEK
PODRAVLJE

RADIŠE
ŠKOCIJAN
ŠKOFIČE
ŠTEBEN pri Beljaku
VELIKOVEC
s poslovalnico
DJEKŠE
ZILJSKA BISTRICA
ŽELEZNA KAPLA
s poslovalnico
MIKLAVČEVO

SPREJEMAJO VLOGE

na hranilne knjižice, premijsko varčevanje, stanovanjsko varčevanje, varčevalna pisma

VODIJO IZVAJAJO DAJEJO

Vaše žiro račune in mezdne konte plačila in nakazila posojila in kredite po ugodnih pogojih

POSREDUJEJO

pocenjena posojila za kmetijstvo, obrt in gostinstvo

MENJAJO

in posredujejo tuje denarje

Kmečke gospodarske zadruge

BOROVLJE
BRNCA
DOBRLA VAS

GLOBASNICA
ŠT. JAKOB v Rožu
ŠT. JANŽ v Rožu
PLIBERK

PODRAVLJE
ŠKOFIČE
ŽELEZNA KAPLA

Živinorejske zadruge

GLOBASNICA
LIBUČE

ŠT. PRIMOŽ
ŽITARA VAS

DOBAVLJAJO gospodarske in gospodinjske potrebščine, semenja, gnojila in vseh vrst stavbeni material
Cene, plačilni pogoji in dostava so ugodni!